

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 16 (1103) ГОД XXII БЕЛАСТОК 17 КРАСАВІКА 1977 г. ЦАНА 60 гр.

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

БАГАТЫРЫ

Раскінуліся яны аселіцай у 12 кіламетрах на поўнач ад Ліпска. Ад паўднёва-ўсходняй ускраіны бароў **Аўгустоўскай пушчы** аддзяляе іх усяго толькі русла пакручастай ды празрыстай рачулкі са звонкай назвай **Пярстунка.** Людзі тут ветлівыя і гасцінныя, а легенд ды песень на чысцейшай беларускай мове слухаць і не праслухаць...

Больш адлеглае і зусім мінулае пераплялося тут у мудрагелісты павой, быццам той дзівосны ўзор на пасцілках, дыванах ды абрусах, якія вытыкаюць ды вышываюць яшчэ і сёння звітныя рукі тутэйшых дзяўчат і маладзіц. Дайшоўшыя да нашых часоў дакументы, а таксама даследаванні сучасных вучоных паказваюць, што тут у сярэднявеччы пралягала мяжа паміж *яцвягамі,* насяляўшымі абшары верхняга цячэння ракі Чорная Ганча, г.зн. значную тэрыторыю вакол цяперашніх Сувалкаў, і Гродзенскім княствам, адной з зямель абшырнай і магутнай Кіеўскай Русі. Іменна на гэтым, адносна сухім і даступным конніцы, водараздзеле паміж рэкамі Бебжай і правымі прытокамі Нёмана знаходзіліся „вароты“, праз якія з поўначы вырываліся натоўпы яцвягаў, каб *„паваяваць зямлю рускую“* ды вярнуцца ў сваю *воласць-пулька* абладаванымі *здабычай-сайгатам,* а з другога боку, з поўдня, дружыны рускіх князёў, перш за ўсё гродзенскіх, брэсцкіх, пінскіх і ўладзімірскіх, праломліваліся сюдою ў Яцвягію *„атамшчавацiся“*, за прычыненыя крыўды або проста — па рыцарскаму звычаю — *„кап'ё праламіці“* ды сабе *„славы дабыці“.* Гэтым шляхам цягнуліся *крыжацкія* атрады супраць славутага князя літоўскага Вітаўта і сталіцы яго ўдзелу, горада Гродна. Неўзабаве гэтымі ж „варотамі“ ў 1410 годзе прыйшла на паўночны захад многалюдная і шматмоўная *Вітаўтаўская армія,* над шаломамі якой развяваліся харугві палкоў гродзенскага, драгічынскага, пінскага, слонімскага і іншых, каб супольна з войскамі польскімі пад Грунвальдам скрышыць крыжацкае засілле. З тых часоў не захавалася нічога, хіба толькі ў лясным урочышчы **Барок** загадкавы *вялікі могільнік.* Кажуць, што ў ім пахаваны *„салдаты з цёплых краёў, загінуўшыя тут ад вялікага марозу“.* Толькі лапата ды вока археолага можа вырашыць, ці гэта былі крыжацкія *ры-*

(Працяг на стар. 4)

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „Ніве“

ДАРОЖНЫЯ ПАРТРЭТЫ. Лідзія Паўлюк — перадавая прадзільшчыца Завода шарсцяной прамысловасці імя Эміліі Плятэр у Васількове.

Фота. Р. Сянько.

КААПЕРАТАРЫ

Новая карта гісторыі вёскі Стары Корнін (гміна Дубічы Царкоўныя) датуецца ад 19 сакавіка 1959 года. Ад гэтага часу існуе там сельскагаспадарчы кааператыў, які спачатку аб'ядноўваў толькі 12 членаў. Але дзякуючы настойлівасці і працавітасці кааператараў, кожны год калектыўнай працы прыносіў новыя дасягненні. Павялічваўся парк сельскагаспадарчых машын, лепш угнойвалася і апрацоўвалася зямля, узрастала зар-

зл., а ўжо шаферу Мікалаю Далінскаму вышла ў месяц па 6 112 зл. Апрача таго, маюць кааператары немалыя даходы са сваіх прыўсадзебных участкаў і з уласнай жывёлагадоўлі. Тыя, якія аддалі сваю зямлю ў кааператыў, атрымоўваюць спецыяльныя грашовыя даплаты.

Як з гэтага вынікае, умовы працы і заробкі кааператараў набліжаны да гарадскіх, да такіх, якія маюць рабочыя фабрык. Нават у пэўнай ступені можна

плата за працадзень, павялічвалася сям'я кааператараў. Адным словам, разрасталася гаспадарка, багацеў кааператыў.

На канец 1976 года аб'ядноўваў ён 37 сем'яў і 56 членаў, валодаў 334 га зямлі і дабіўся высокіх ураджаяў збожжавых — 35,5 цэнтнераў з аднаго гектара, а бульбы 311 цэнтнераў. Дзяржаве кааператыў прадаў у мінулым годзе 228 тон збожжа, 48 тон рапсу, 118 тон цукровых буракоў і 162 тоны бульбы.

Другой спецыялізацыяй кааператараў з'яўляецца адкорм куранят-„бройлераў“. У 1976 годзе было прададзена 73,7 тыс. штук (вага іх — 116 тон).

Агульны даход у мінулым годзе склаў 4258 тыс. зл., а даход да падзелу — 2705 тыс. зл. На 1 працадзень вышла па 200 зл. Ды гэты працадзень у кааператараў 8-гадзінны, такі, як на фабрыцы. І платныя тут месячныя водпускі. А каб мець права карыстацца з гэтых сацыяльных умоў, мужчына абавязаны на працягу года выпрацаваць 140 працадзён, а жанчына — 105 працадзён.

Найбольш зарабляюць механізатары. Але і ў радавых кааператараў месячная зарплата была таксама высокая. А вось некаторыя дадзеныя: палявая рабочая Кацярына Корх мела месячную зарплату ў сярэднім па 3650 зл., у другой палявой рабочай Надзі Аляксеюк месячная зарплата выходзіла ў сярэднім па 4128 зл., а рабочыя — Сяргей Шэшка і Аляксандр Далінскі ў месяц атрымалі: першы — 4333 зл., а другі — 5761

гаварыць аб тым, што ў Старым Корніне ёсць магчымасць зарабіць неаднойчы больш, чым не аднаму працуючаму ў горадзе.

Гэты фактар спрыяе таму, што маладыя людзі не ўцякаюць у горад, а застаюцца жыць і працаваць у кааператыве. Вось, напрыклад, два сыны старшыні кааператыва Аляксея Тамашука вырашылі сваю будучыню звязаць з кааператывам. Гэтак сама і два сыны брыгадзіра Івана Гаўрылюка, а нядаўна вярнуўшыся з арміі Іван Сурэль таксама далучыўся да кааператыўнай сям'і.

1976 год для кааператараў быў нязвыклым годам. Абгарадзілі яны свой гаспадарчы цэнтр, зрабілі асфальтаваную даязную дарогу да яго, пабудавалі сучасную базу паліва, амаль цалкавіта збудавалі адміністрацыйна-сацыяльны будынак і, што найважнейшае, распачалі будову будынка на адкорм 1200 штук свіней.

Цяпер кааператары вядуць падрыхтоўчыя працы да заключэння з кааператарамі дагавораў на дастаўку вепрукоў „вархлякаў“, а таксама забеспячэнне іх свінаматкамі. Ужо разведзена 14 штук маладых свінаматак. І ўжо ёсць заказ на наступныя 15 штук. Такім чынам, адразу будзе чым напоўніць новы свінарнік і заняцца з месца планаваным адкормам.

Бягучы год напэўна прынясе далейшыя дасягненні. Закончыцца аднаўлен-

(Працяг на стар. 2)

СКАРБЫ БЕЛЬСКАГА БЕЛАРУСКАГА ЛІЦЭЯ

Дэвіз дырэктара: *„Для мяне добры вучань — гэта сапраўдны скарб“.*

Гаманлівым, бестурботным натоўпам высыпаліся яны на школьную спартыўную пляцоўку. Настаўнік Мікалай Шымчук скамандаваў да пераклічкі. Вучаніцы пастроіліся ў роўную шарэнгу. Дзяўчаты-прыгажуні. Пакаленне перыяду стабілізацыі і дабрабыту. Глядзі і любуйся!

А дырэктар прадаўжае:

— Добры вучань сваім прыкладам найлепш уздзейнічае на іншых, выклікае ў іх імкненні да высакароднага спаборніцтва, яго сябры таксама хочуць быць добрымі і яшчэ лепшымі вучнямі...

Праз гадзіну на спартыўнай пляцоўцы дзяўчат падмяняюць хлопцы. Доўгаваласыя, некаторыя ўжо пад вусікамі, рослыя, плячыстыя, юнакі-здаравякі.

Вучні... Моладзь... Дзеці з горада Бельска і з навакольных вёсак і мястэчак. Прыемна падумаць, што выраслі яны ва ўмовах непараўнальна лепшых ад тых, якія выпалі на долю іх бацькоў і дзядуляў.

А дырэктар прадаўжае сваю думку:

— Добры вучань, бы магніт, прыцягвае ў наш ліцэй добрых вучняў з іншых школ, а з добрымі вучнямі і настаўнікі лепш стараюцца працаваць...

Гэта тэорыя, і няма, спадзяюся, аніводнага дырэктара школы, які хацеў бы мець у сябе дрэнных вучняў. Дык тэорыю трэба параўнаць з практыкай. У **ліцэі імя Бранiслава Тарашкевіча** вучыцца зараз амаль 500 дзяўчат і юнакоў, якія складаюць 15 класных аддзелаў. **Сярод гэтых 500 вучняў** к о ж н ы ч а ц в е р т ы — так даказвае дырэктар **— здабыў за мінулае паўгоддзе навукі выключна** д о б р ы я, **або** в ы д а т н ы я **ацэнкі.** Значыць, сярод „тарашкевічаўцаў“ найменш 125 школьных выдатнікаў!

Цяпер і я глыбей разумею словы дырэктара:

— Аўтарытэт школы найлепш падмацоўваюць добрыя вынікі навучання.

Каб узмоцніць гэты аўтарытэт, настаўнікі бельскага беларускага ліцэя сягнулі шырокім фронтам па а л і м п і й с к і я л а ў р ы. Па ўласнай волі і па ініцыятыве дырэктара ад самага пачатку навучальнага года пачалі болей пільна сачыць за сваімі вучнямі, каб выявіць у іх зацікаўленні, накіраваныя на нейкую галіну ведаў. Гэта, вядома, патрабавала ад настаўнікаў таго, што мы звычайна называем **грамадскай ах-**

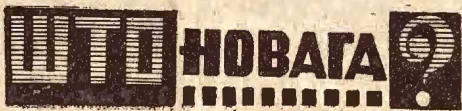
(Працяг на стар. 4)

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ — 77

Люба Гаўрылюк з Беластока — І месца на сёлетнім цэнтральным аглядзе БГКТ (група салістаў, катэгорыя сучаснай песні).

Фота К. Свідэрскага.

Востраў, дзе кіруюць пярэваратні

Шэсць гадоў назад памёр „пажыццёвы прэзідэнт“ Гаіці, „адзіны непадзельны сцяг гаіцянскага народа“, „неўміручае ўвасабленне яго духу“ — крывавы дыктатар Франсуа Дзювалье, які быццам у насмешку прысвоіў сабе фамільярны тытул „тата док“. Ахоплены маніяй велічы пакінуў пасля сябе спустошаную і змучаную краіну, забіты непісьменны народ і шматлікія турмы, якія далі Гаіці горкую назву „востраў-турма“.

Многім здавалася, што з яго смерцю беспрасветная ноч, якая ахутала жамчужыну Антыльскага архіпелага, скончыцца, і над востравам настане світанне. Надзеям не суджана было збыцца.

Афіцыйны пераемнік, прызваны сваімі амерыканскімі сябрамі за вялікую таўшчыню і тупасць „бэбі док“, прадоўжыў „справу“ свайго бацькі. Лішні раз высветлілася, хто заказвае музыку на Гаіці. Зразумець, чые інтарэсы абараняе Дзювалье-малодшы, нескладана. Невыпадкова ў час яго афіцыйнага ўступлення на пасаду „пажыццёвага прэзідэнта“ да берагоў Гаіці былі пасланы ваенныя караблі ЗША для прадухілення „магчымых непаразуменняў“.

Перасцярога аказалася залішняй. Дзювалье-старэйшы добрасумленна „папрацаваў“, фізічна знішчыў за гады свайго праўлення ўсіх, заўважаных у апазіцыі да правячага рэжыму. Перадача ўлады на Гаіці прайшла без інцыдэнтаў.

Друк ЗША ўзняў вялікую шуміху вакол „добрага хлопца“ Ж. К. Дзювалье. У сваю чаргу, „бэбі док“, выхаваны ў амерыканскіх каледжах, не шкадаваў абяцанняў, прапануючы свайму народу „дэмакрытыю заходняга ўзору, дапоўненую паскораным эканамічным развіццём“.

Што ж прынеслі пяцімільённаму народу Гаіці гэтыя абяцанні? Так званая праграма паскоранага эканамічнага развіцця стала для яго толькі новымі няшчасцямі. Серыя законаў фактычна ператварыла краіну ў вотчыну замежнага капіталу, якому прадстаўлена манапольнае права распараджацца ўсімі багаццямі. Умяшанне манаполій пацягнула за сабой масавае выгнанне сялян з урадлівых зямель, захопленых пад замежныя прадпрыемствы і плантацыі. У выніку вытворчасць прадукцыі сельскай гаспадаркі яшчэ больш знізілася. Колькасць беззямельных сялян у краіне павялічылася амаль да мільёна. Сяляне, якія складаюць 80 працэнтаў насельніцтва Гаіці, асуджаны на галоднае існаванне ў неўрадлівых раёнах. Краіна, якая мае выключна спрыяльныя кліматычныя і прыродныя ўмовы для вядзення сельскай гаспадаркі, займае апошняе месца ў свеце па спажыванню прадуктаў на душу насельніцтва.

Адсутнасць медыцынскага абслугоўвання, хранічнае недаяданне прыводзяць да павольнага вымірання гаіцянскага народа. А на 100 тысяч чалавек у сярэднім тут прыпадае адзін урач, дзіцячая смяротнасць дасягае 133 на тысячу народжаных. Толькі 17 працэнтаў дзяцей маюць магчымасць наведваць школу.

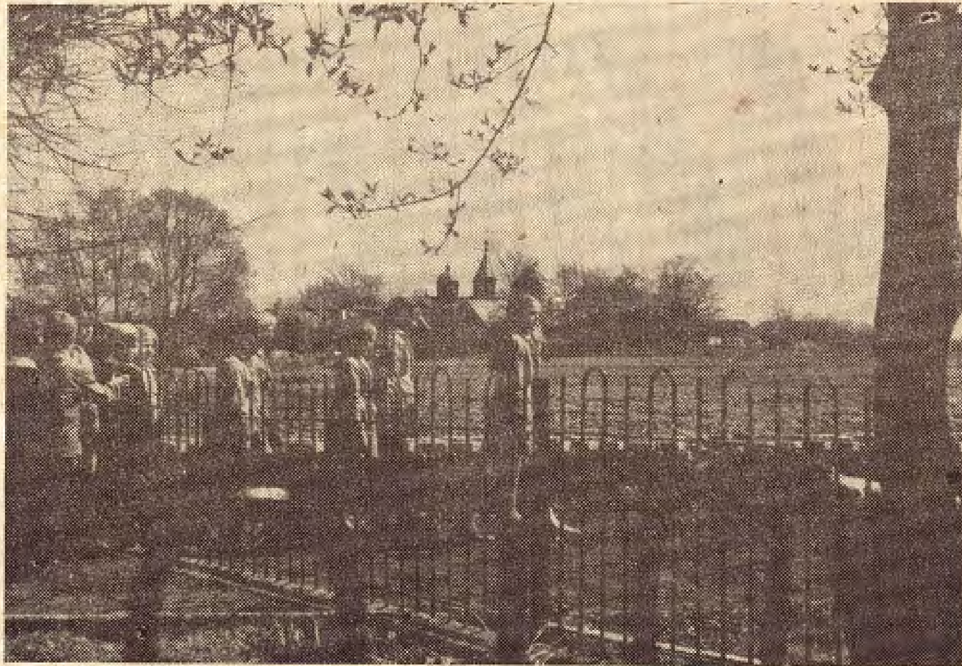
90 замежных фірм, якія размясціліся на Гаіці, падзялілі яны на зоны ўплыву, робячы прыбыльны бізнес за кошт жорсткай эксплуатацыі яе прыродных багаццяў, нажываючыся на крыві, слязах і пакутах карэннага насельніцтва.

Захавалася і атмасфера ўсеагульнага тэрору.

Па-ранейшаму ўсе палітычныя зняволеныя гінуць у турмах ад нечалавечых умоў і пастаянных катаванняў.

Імперыялістычныя колы ЗША не без падстаў лічаць крывавы рэжым Дзювалье надзейным бастыёнам у барацьбе з „камунізмам“ у краінах Лацінскай Амерыкі. Падтрымка рэжыму, вінаватага ў масавым знішчэнні насельніцтва сваёй уласнай краіны, — пераканаўчае сведчанне лжывасці амерыканскай прапаганды, якая сцвярджае, быццам ЗША ўсюды падтрымліваюць і насаджваюць „ідэалы дэмакратыі і свабоды“. Пінахэт, Стрэснер, Дзювалье ў Лацінскай Амерыцы, Сміт і Форстэр у Афрыцы, Пак Чжон Хі ў Азіі — такая „апора“, увасобленая сутнасць гэтай „дэмакратыі“.

Ю. К.

Райскія школьнікі ля братняй магілы сваіх дзядоў, расстраляных гітлераўцамі ў 1942 годзе. Фота Р. Сянько.

ШЛЯХАМ ГАДОЎ

КАЛІ ГАРЭЛІ НАШЫ ВЁСКІ

Паводле дакументаў, якія дагэтуль удалося сабраць **Акруговай камісіі па даследаванню гітлераўскіх злачынстваў** на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства (у яго даўнейшых межах) фашысцкія акупанты падвергнулі пацыфікацыі 147 вёсак, а 12 сярод іх былі пацыфікаваны па некалькі разоў. Гэтыя вёскі без ніякай прычыны і віны з боку насельніцтва былі спалены, а іх жыхары — усе або хаця часткова — загінулі ад куль каральнікаў. Як паказваюць нашы доследы, катамі беластоцкіх вёсак з'яўляліся перш за ўсё **афіцэры і салдаты вермахта.**

Усё гэта пачалося з першых дзён акупацыі, у верасні 1939 года. Шлях XIX бранякорпуса генерала **Гайнца Гудэр'яна** (якога і цяпер праслаўляюць на захадзе за яго быццам бы рыцарскія паводзіны) на нашых землях вызначалі пажарышчы 30 вёсак, лямант і плач многіх сотняў жыхароў, у тым ліку жанчын і дзяцей. Спалілі яны тады 673 жылыя дамы і 1.704 інвентарскія будынкі. Найбольш „праславіліся“ падкамандныя Гудэр'яна з трэцяй бранетанкавай дывізіі, якой камандаваў генерал **Гейер** фон **Швэпенбург**, з другой дывізіі генерала **Бадэра**, 20-ай дывізіі генерала **Віктарына** і 10 дывізіі генерала **Шаля**.

Хапіла ім абы чаго, каб пусціць яны вёску з дымам, а яе жыхароў расстралялі. Вось над Бутам, за вёскай Слохі Аннапольскія, савецкія салдаты, якія абараняліся на дзяржаўнай мяжы, паранілі нямецкага маёра. І гэтага фашысцкім каральнікам было ўжо дастаткова, каб яны спалілі вёску і расстралялі 62 жыхароў Слохаў Аннапольскіх і Вулькі Надбужнай. Такі ж самы лёс сустрэў і суседнія вёскі Клекатова і Агароднікі.

Непадалёк ад вёскі Сутна завязалася перастрэлка між савецкімі пагранічнікамі і нямецкімі захопнікамі. Мясцовае насельніцтва аніякага ўдзелу ў гэтай сутычцы не прымала. Аднак нянавісць гітлераўцаў і тут узяла верх. Стралялі яны ва ўпор да кожнага сустрэчнага селяніна. Дамы і іншыя будынкі палілі. Пасля сагналі яны 19 мужчын з вёсак Сутна і Вайкова да разам іх расстралялі. Таксама без ніякай прычыны падвергліся пацыфікацыі вёскі Вялікі і Малы Верцень, Ялоўка, Падазераны, Вейкі, Зубкі, Кавалі, Сачкоўцы, Старое Беразова, Стары Корнін і Дубічы Асочныя.

Следам за франтавымі часцямі гітлераўскай арміі „Цэнтр“ ішлі тылавыя злучэнні. Асабліва крывава запісаўся ў нас **паліцэйскі батальён 322.** Ваякі з гэтага батальёна расстрэльвалі палітычных дзеячоў і савецкіх актывістаў, членаў КПЗБ і іх прыхільнікаў, ды кожнага хто неяк ім не спадабаўся. Гэта яны распачалі пацыфікацыю вёсак у Белавежскай пушчы. Прыязджалі, абстаўлялі сялібы і загадвалі, каб праз дзве гадзіны нікога ў вёсцы ўжо не было. Хто не паспяваў, таго расстрэльвалі. Маёмасць грабілі, а ўсе збудаванні пускалі з дымам.

Пасля адыходу гэтага паліцэйскага батальёна яго варварскую дзейнасць у наваколлі Белавежы прадаўжалі жандары, гестапаўцы і спецыяльны атрад **лётчыкаў** імя свайго маршала Германа Герынга. Яшчэ па сённяшні дзень праклінаюць іх астаўшыеся ў жывых жыхары 40 белавежскіх вёсак.

Трэба аднак ведаць, што гэта быў толькі пачатак далёкасяжных злачынных намераў гітлераўскіх важакоў. Паводле генеральнага так званага „усходняга плана“ **цэлая сённяшняя Беласточчына мела быць адным вялікім запаведнікам для лоўляў на звяроў,** куды б прыязджалі на паляванне камраты фюрэра. **Мясцовых жыхароў намерваліся яны або пабіць або выселіць.**

Трагедыя нашых вёсак не абмяжоўвалася толькі наваколлем Белавежскай пушчы. Кожная нагода для гітлераўцаў была добрая, каб паліць і расстрэльваць. 16 чэрвеня 1942 года расстралялі яны 149 жыхароў Райска, а вёску спалілі. Такі ж самы лёс сустрэў вёсачку Папоўку, а пазней крыху наступныя вёскі: Красова Чэнсткі, Гжэнды і іншыя.

Не спынялі яны сваіх злачынстваў нават і тады, калі пад ударамі Савецкай Арміі набліжаўся канец гітлераўскага панавання на нашай зямлі. У апошнія дні перад вызваленнем гітлераўскія каральнікі падвергнулі пацыфікацыі вёскі над ракой Нарвай і Бебжай. Такім чынам страшэнна пацярпелі наступныя вёскі: Вулька Ванеўская, Бокін, Кавалёўшчына, Старая і Новая Лупянкі, Вацюты, Трычоўка і многа іншых.

Быў гэта аднак апошні акт гітлераўскіх злачынстваў на Беластоцкай зямлі. Не змаглі яны дасягнуць сваёй асноўнай мэты: ачысціць нашу зямлю ад яе карэннага насельніцтва. Спаленыя вёскі (за выключэннем толькі некаторых, як Папоўка, або Гжэнды) пасля вайны зараз адбудаваліся, засяліліся астаўшымся ў жывых, залячылі раны і цяпер гамоняць поўным жыццём.

Не забылі яны аднак аб злачынствах гітлераўцаў і забыць не могуць. І таму Акруговая камісія па даследаванню гітлераўскіх злачынстваў у Беластоку пастанавіла накапіць усё новыя матэрыялы аб дзейнасці фашысцкіх каральнікаў на нашай зямлі.

Вальдэмар Манкевіч,
пракурор, работнік Акруговай камісіі па даследаванню гітлераўскіх злачынстваў.

(Працяг са стар. 1)

КААПЕРАТАРЫ

не машыннага парку і будуць закуплены наступныя тры трактары. Павялічацца пасевы збожжа з 84 га да 224 га, таму што кааператыў прыме 300 га дзяржаўнага фонду зямлі з вёскі Тафілаўцы.

Ужо цяпер у кааператыве выплачваюць на працадзень па 230 зл.

Кааператыў мае вельмі цікавы план далейшага развіцця, выкананне якога яшчэ вышэй узніме матэрыяльны ўзровень яго членаў (у тым ліку і новапрынятых) і яшчэ больш наблізіць іх да ўмоў гарадскіх прадпрыемстваў.

Вядома, што ў кааператыве ёсць некаторыя недахопы, некаторыя цяжкасці, але ў асноўным усё гэта звязана з інтэнсіўным яго развіццём.

Міхась Хмялеўскі

Sobota — 16.IV. 6.00 Tech. Rol. Upr. rośl. 6.30 Hod. zwierz. 7.00 Mat. 7.30 Mech. rol. 8.00 Iskra — fab. film radz. 10.00 Czerw., żółte, ziel. 11.05 Dla klasy VIII. Geogr. 13.35 Red. szk. zap. 14.00 Studio 8 w tym: 19.00 Dobranoc 19.30 Dziennik. 20.30 Tylko dla orłów — fab. film ang.

Niedziela — 17.IV. 6.35 Tech. Rol. Mat. 7.05 Mech. rol. 7.35 Alarm przeciwpoż. trwa. 7.45 RTV szk. śred. Nasze spotk. 8.05 Now. w domu i zagr. 8.35 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Wielcy odkrywcy — film ser. 11.35 Dziennik. 11.55 Rolnicze rozmowy. 12.25 Nie taki diabeł straszny (część ostatnia). 13.25 Piórkiem i węglem. 14.20 Dla dzieci. 15.05 Los. dużego lot. 15.35 L. Kydryński przedst. Annie Cordy. 16.30 Sport. 17.35 Najlepszy rewolwerowiec — fab. film. ameryk. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Bajka dla dor. 20.40 Zaklęty dwór — III odc. ser. 21.40 Pr. rozr. 22.35 Godzina J. B.

Poniedziałek — 18.IV. 12.45 RTV szk. śred. Chem. 13.25 Biol. 14.00 NURT. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Klub pod liściem. 17.00 Zwierzyniec. 17.55 Lekt. Pegaza. 18.10 Janosik — odc. I filmu ser. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. I. Gonczarow „Obłomow”. 22.25 Camerata. 23.00 Dziennik.

Wtorek — 19.IV. 6.00 RTV szk. śred. Chem. 6.30 Biol. 9.00 Dla kl. IV lic. J. pol. 10.00 Dla klasy II lic. J. pol. 11.00 Tęsknota Sherlocka Holmesa — film fab. CSRS. 12.00 Dla kl. VIII. Hist. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Biol. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Dziennik. 16.10. Obiektyw. 16.30 Studio Mł. 17.15 Magazyn Studia II. 17.40 Kółko i krzyżyk. 17.55 Interstudio. 18.25 Komicy niemego ekranu. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Pociąg sanitarny — film fab. radz. 21.40 Spotk. z medycyną. 22.10 Listy i polityka. 22.45 Dziennik.

Środa — 20.IV. 6.00 Tech. Rol. Fiz. 6.30 Upr. rośl. 9.00 Pociąg sanitarny — film fab. radz. 10.00 Dla klasy V. Hist. 11.05 Dla klasy VIII. Fiz. 12.00 Dla klasy VIII. Chem. 12.45 RTV szk. śred. Mat. 13.25 Fiz. 14.55 NURT. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Pr. publ. 17.00 Dla dzieci: 17.30 Los. małego lot. 17.45 Pr. muz. 18.05 Prawa przyrody. 18.35 Skarby siódmego kontynentu — film ser. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Stracony weekend — film fab. ameryk. 22.10 X Y Z cz. II. 22.40 Dziennik.

Czwartek — 21.IV. 6.00 RTV szk. śred. Mat. 6.30 Fiz. 9.00 Dla klasy VIII—I lic. Przysp. obr. 10.00 Dla klasy II lic. J. pol. 11.05 Dla klasy VII. J. pol. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Spoza gór i rzek. 17.00 Bratek przy kominku. 18.00 Poligon. 18.20 Eureka. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Sensacji. 21.45 Pegaz. 22.25 Jak wam się podoba. 22.40 Dziennik.

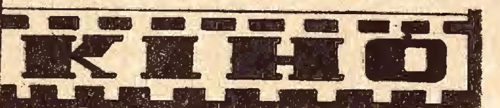
Piątek — 22.IV. 6.00 Tech. Rol. J. pol. 6.30 Hod. zwierz. 9.00 Dla kl. III. Jak powstaje książka? 10.00 Dla klasy VI. Geogr. 12.45 Tech. Rol. Upr. rośl. 13.45 Mech. rol. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Sport. 17.00 Pora na Telesfora. 17.35 Teatr Małych Form: S. Fitzgerald „W gipsie”. 18.10 Sylwia — odc. III filmu fab. fr. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Ballada o żołnierzu — fab. film radz. 22.10 Operowe qui pro quo. 23.00 Dziennik.

Piątek 15.IV — 9.15 Spektakl. 18.25 Tęcza. Fest. twórcz. lud. 19.00 Nasza biografia. 20.30 P. nożna. Torpedo-Czernomoriec. 2 poł. 21.15 Złota nuta.

Sobota 16.IV — 12.45 Film fab. 16.00 Nie do wiary. 17.15. P. nożna. CSKA — Dynamo (Tbilisi). 18.45 Komedia film. 20.30 Koncert.

Niedziela 17.IV — 12.30 Film fab. 14.15 Koncert życzeń. 15.30 Piosenka — 77. 16.00 Klub film. 17.00 Jazda fig. na lodzie. 21.35 Podróżny wiatr.

Białowieża Smuga cienia — pol. 19—20. Nie ma sprawy — fr. 21—22. Ślady — wł. 23—24.

Bielsk Podl. Zwycięzca — radz. 19—20. Dagny — pol. 21—22. Gdy Don Juan był kobietą — fr. 23—24.

Czeremcha Albatros — fr. 19—20. Zaufaj mi Anno — buł. 23—24.

Czyże Grzeszna natura — wł. W te dni przedwiosenne — pol. 20—24.

Dubicze Cerkiewne Bez wyjścia — szwedz. Straszna teściowa — radz. 20—24.

Hajnówka Oni walczyli za ojczyznę — radz. 18. Zagrożenie — pol. 19—20. Nieproszeni goście — radz. 21—22. Cudze listy — radz. 23—24.

Kleszczele Ten cudowny piasek partyzanckich dróg — jug. 19—20. Ucieczka Mr. Mc Kinkleya — radz. 21—22. Przepraszamy czy tu biją — pol. 23—24.

Michałowo Nie ujdzie ci to płazem — fr. 19—20. Trzecia córka — radz. 21—22. Syn — fr. 23—24.

Mielnik Miłość w godzinach nadliczbowych — ang. 20. Con Amore — pol. 23—24.

Milejczyce Najemnik — ang. Opadły liście z drzew — pol. 20—24.

Narew Przeciw Kingowi — jug. Na przykład Józef — NRD 20—24.

Narewka Mój kochany mąż i ja — NRD. To niemożliwe — radz. 20—24.

Nurzec Dwaj mężczyźni meldują swój powrót — czes. 19—20. Skazańcy — buł. 21—22. Dzień dobry miłości — radz. 23—24.

Orla Horoskop szczęścia — czes. Przyjaciele Eddiego — USA 20—24.

B.Z.Graf. Zam. 889 B-4

Фальклорныя матывы ў паэзіі Францішка Багушэвіча

З першых сваіх крокаў на літаратурнай ніве Ф. Багушэвіч усімі сіламі душы быў звязаны з народам, з простым людам, з яго горам і свабодалюбівымі імкненнямі, з яго вуснай паэзіяй. Вусная паэзія была неад'емным духоўным спажыткам і верным спадарожнікам паэта. Ніводнаму амаль пісьменніку не дадзена было ўзыйсці да такога адзінства з фальклорам, як Багушэвічу. Радкі яго верша „Мая дудка“ амаль нічым не адрозніваюцца ад чыста народных:

„Эх скручу я дудку!
Такое зайграю,
Што ўсім будзе чутна
Ад краю да краю.
Ой то будзе гранне,
Як на павітанне
І як на вяселле,
Нядоўга тыкелле.“

Фальклорна-песенны зачын верша „Эх скручу я дудку“ глыбока народны.

Матывамі і паэтыкай вуснай народнай творчасці навеяны і радкі верша „Удава“:

„Шуміць з горкі ручаёк,
Брызгі раскідае, —
Плача ўдава сярод ночак,
Вочкі выцірае.
Ой маркотная, ліхая,
Доля сірат-дзетак!
Але горшая ўдавая
Як тых малалетак.“

Верш гэты амаль нічым не адрозніваецца ад фальклорных „удавіных песень“. Тут той жа традыцыйны песенны зачын, без якога не абыходзіцца амаль ніводная народная песня, тыя ж эпітэты песні („маркотная“, „ліхая“), памяншальна-ласкальныя назоўнікі („ручаёк, „ночка“, „вочкі“).

Матывамі вуснай роднай творчасці прасякнуты і такія бліскучыя ўзоры беларускай рэалістычнай паэзіі Багушэвіча, як „Мая хата“, „Кепска будзе“, „Бог не роўна дзеле“, „Думка“, „Дурны мужык, як варона“ і многія іншыя.

Багушэвіч выкарыстаў у гэтых творах самыя дасканалыя, непаўторныя ўзоры вуснай народнай паэзіі, пра якую Чэрнышэўскі сказаў: „Яна заўсёды ўзнёслая, чыстая, прасякнутая ўсімі пачаткамі прыгожага“...

Уся паэзія Багушэвіча ўвабрала ў сябе ўсё тое лепшае, чыстае і выдатнае, чым так шчодра, паводле адзначэння Чэрнышэўскага, надзелены фальклор.

Асабліва цікавым і праграмным па ідэі вершам з'яўляецца верш „Дурны мужык, як варона“. У гэтым вершы Багушэвіч дае яркі прыклад творчага выкарыстання фальклору з рэалістычным адлюстраваннем прычын народнай нядолі. Ідэя верша заключаецца ў тым, што свядомасць забітага цяжкай працай селяніна адстае, што ён не ўяўляе сабе таго, што ён з'яўляецца тварцом усіх багаццяў на зямлі, якімі карыстаюцца яго прыгнятальнікі. Каб паказаць прычыну цемнаты і забітасці людзей, аўтар звяртаецца да сучаснай яму вёскі. Там ён знаходзіць не толькі змест, але і вобразную народную форму твора, насычаную народнай лексікай. Так паўстала карціна, у якой пераканаўча паказана прычына беспрасветнай цемры і невуцтва беларускага селяніна.

„Да навукі ён не браўся,
Закасіўся, загараўся.
Дурнем умрэ, як радзіўся,
Сам дурным зрабіўся...
Дык крычыце ж, біце ў звона:
Дурны мужык, як варона.“

Прымаўка „Дурны мужык, як варона“ выкарыстана Багушэвічам у якасці рэфрэна. Гучыць яна, як насычаны іроніяй заклік, звернуты да народных мас. Багушэвіч смела і настойліва ўводзіў у літаратурную мову народныя песні, прыказкі, змест казак, легенд. У гэтых адносінах не меў сабе роўных:

„Не браўся да навукі“, „Закасіўся, загараўся“, „Сам жывець у мокрай яме“, „Якая доля, такая песня“, „Бог сіроты любіць, але долі не дае“.

Вершы Багушэвіча часта цяжка адрозніць ад чыста фальклорных, хоць пісьменнік не механічна наследаваў узоры вуснай паэзіі. Ён падыходзіў да яе творча. Паэт аднак ведаў, што рэалістычна адлюстраваць сацыяльную несправядлівасць можна толькі на роднай мове, у якой можна знайсці натуральныя, шчырыя мастацкія дэталі, якія памагаюць рэалістычна адлюстраваць сацыяльную несправядлівасць і ахарактарызаваць працоўнага нястомнага чалавека, які за мазольную працу жыве амаль у галечы:

„Усе едуць у палацы.
У мужыка няма білета.
Ці ж не дурань мужык гэта?“

На фальклорных параўнаннях-паралелізмах пабудаваны амаль усе творы Ф. Багушэвіча. Ад гэтага правіла ён ніколі не адступаў і адначасова падкрэсліваў, што ў народнай беларускай мове і яе вуснай паэзіі заложана „мудрая прастата“. Таму ён і чэрпаў з яе крыніцы сваю паэтычную мову і вобразы. Фальклорныя элементы надавалі творчасці Багушэвіча непаўторнае мастацкае харавство, жыццёвую праўдзівасць і паэтычную свежасць.

Ніна Вішнеўская

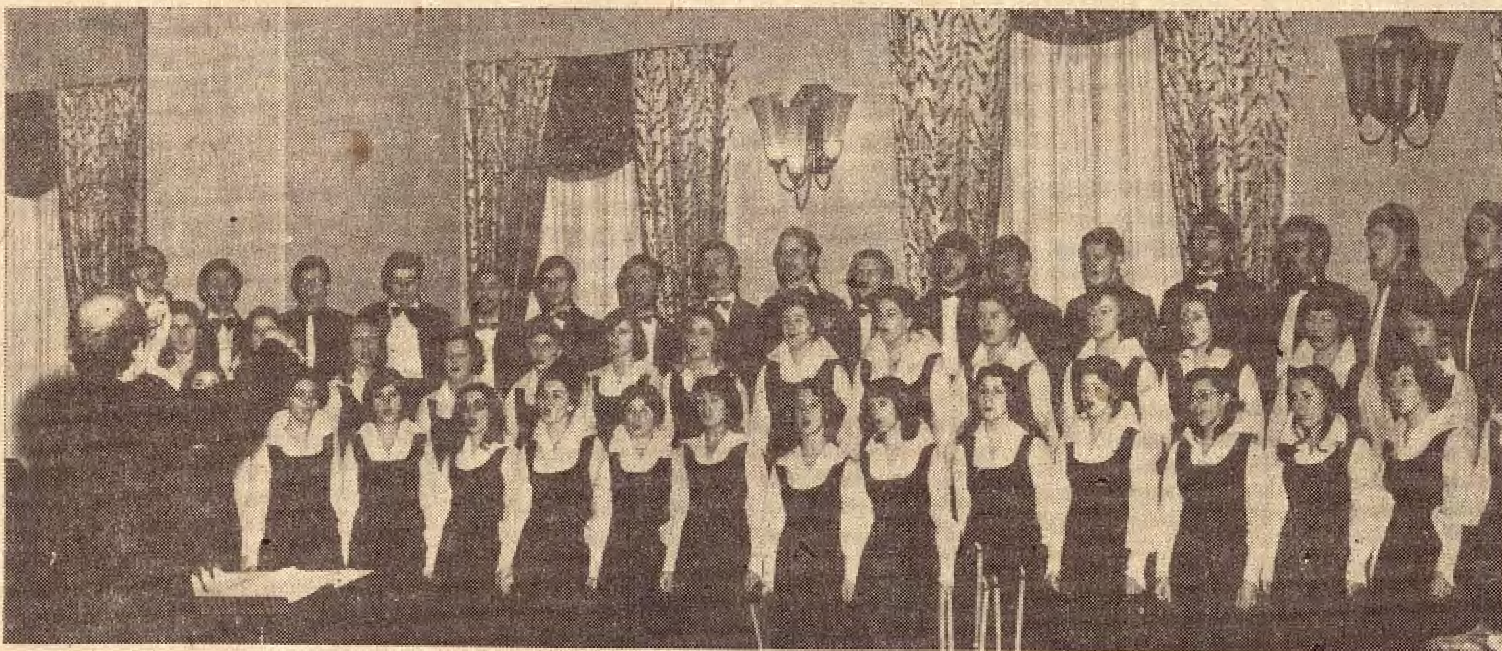
Апрача паслуг — курсы

Добра пачаў бягучы год бельскі ГС. За два першыя месяцы план продажу тавараў і паслуг перавыканалі. Найлепш працавалі фабрыка напіткаў і мяшання паш, кравецкае прадпрыемства і транспарт. Добрых вынікаў дабіліся таксама і ў кантрактацыі. На бягучы год Бельская гміна закантрактавала 2 тысячы гектараў чатырох збожжавых культур. Так што тут план таксама перавыкананы. Як гэта ажыццявіцца ва ўраджаі — пакажа год. А цяпер пакуль што вясна, і бельскі ГС прыступіў да распаўсюджвання высакаякаснага ільнянога насення, якога мае ў магазіне амаль 100 тон. Апрача вытворчасці і паслуг наладжваюць розныя курсы. Вось, прыкладна, 10 сакавіка закончыўся курс пры цэнтры „Сучаснай гаспадыні“ на тэму грамадска-палітычнага абучэння жанчын, аб'яднаных у гуртках вясковых гаспадынь. (ша)

Будуецца фабрыка дываноў

У Беластоку будуецца фабрыка дываноў. Будзе яна трэцяй у краіне (дагэтуль такія фабрыкі пабудаваны ў Каварах і Лодзі). Прадукцыйны цэх беластоцкай фабрыкі дываноў будзе мець 253 метры даўжыні і 196 метраў шырыні. Зойме яна плошчу ў пяць гектараў. Фабрыка будзе выпускаць 2,2 млн. квадратных метраў дываноў у год. У ёй будзе працаваць 2 400 асоб. Для рабочых і іх сем'яў будуць пабудаваны сталовая, амбулаторыя, цэнтр культуры, а з часам дом адпачынку, жылыя блокі, прадшколле, яслі і інш.

Беластоцкая фабрыка дываноў дасць першую прадукцыю ў 1978 годзе. (ця)

Хор з харошай будучыняй

Вельмі добры студэнцкі хор мае Беластоцкая медыцынская акадэмія. 70-асабовы. У ім 11 лекараў, якія, закончыўшы акадэмію і працуючы ў Беластоку, не парвалі сувязей з хорам, які ўсё больш расце і славіцца.

Яму ўжо 12 год. З выпадку гэтага юбілею хор выступіў з канцэртам у Медыцынскай акадэміі для любіцеляў харавой песні і сваіх прыяцеляў. Атмасфера панавала цёплая, сардэчная. Канцэрт быў своеасаблівым аглядам рэпертуару і мастацкіх магчымасцей хору. І адны, і другія вялікія. У рэпертуары — песні ўсіх эпох і розных народаў, спяваюцца на той мове, на якой паўсталі.

Канцэрт пачаўся двума псальмамі Мікалая Гамулкі — кампазітара эпохі польскага рэнесансу. Потым мы пачулі песні італьянскага рэнесансу, сучасныя негрыцянскія песні ЗША (negro spirituels), песні польскіх і замежных кампазітараў навейшай эпохі, народныя песні ў кампазітарскай транскрыпцыі.

Так розныя па стылю і паходжанню творы дазваляюць высока ацаніць мастацкія выканаўчыя магчымасці хору. Беластоцкі хор характэрны добрымі, моцнымі мужчынскімі галасамі. Гэта стварае шанц, каб брацца за творы найбольш складаныя і цяжкія.

Хор здабыў ужо лаўры на многіх краёвых фестывалях і канцэртах, пабываў і за граніцай. У мінулым годзе хор выступіў на міжнародным фестывалі мешаных хораў у Англіі, дзе заваяваў другое месца. У гэтым годзе пад восень паедзе ў СССР на святкаванне 60-ай гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Ад першага кастрычніка 1974 года хорам кіруе Раман Зялінскі — чалавек, сардэчна заангажаваны ў гэтую справу, якога цэняць і любяць харысты. За яго кароткую яшчэ працу хор вырас ушыр і ўвысь. Калі тэмп і жар працы не зменшацца, можам чакаць вялікай славы нашага хору, чаго і жадаць трэба ім у іх скромны юбілей.

Вера Леўчук

Як Ігнат жонку культуры навучаў

Жыў Ігнат са сваёй Ігнаціхай на ўскраіне вёскі. Ігнаціха за куры з суседкай сварылася, а Ігнат думаў, як бы скупасць з жонкі выгнаць і культуры навучыць, ды зажыць нарэшце па-чалавечы. Людзі тэлевізары маюць, а ў іх нават у хаце газеты няма. Ну і баба ў яго была! І на вёсцы, і ў хаце жыць не давала.

— Каб на цябе канцы найшлі! — верашчыць на ўвесь панадворак. — Сядзіш ды япаўкай варон лапаеш, а ўжо другая гуска з крылом абскубаным ходзіць.

— Бабо! То ж ты сама вырвала булачкі прымазваць!

— А каб цябе ў грабовую доску замазала! То ж я, як вырвала, то адно толькі, а тут глянь, каб табе павылазілі...

— Ну проста пагубіла. Не паскубла ты іх.

— А каб цябе дарэшты абскубла! Толькі знаеш жэрці ды брахаць. Ужо цэлая падушка з тых пер'яў вышла бы. О, я табе цяпер дам падушку! На парозе ты спаць будзеш!

І так паўтаралася кожны дзень. Як не гусь, то качка, як не качка, то курка. Вялікая скупасць у Ігнаціхі праяўлялася. Раз як прадала на рынку курку і на 2 злотых менш, чым суседка ўзяла, дык тры ночы спаць не магла. А днямі суседку лаяла.

— Як тут бабу культуры навучыць? — разважаў Ігнат. — І суседзям лягчэй было б і сам спакайней пажыў бы.

Пайшоў, пагаварыў з суседам і назаўтра пачалося.

— О, вунь Грышка 300 тысяч у таламотку выйграў, а ты толькі і знаеш люльку ў зубах трымаць. А каб падумаць, як то мы жыць будземо, то не. Няўжо ж ты дурнейшы за яго?

— Ой, чула ты, бабо, звон, ды не ведаеш, дзе ён. Не ў таламотку, а ў таталётку. І не толькі Грышка, але і Іван.

— То як ведаеш, то чаму сядзіш, рукі пад задніцу падлажыўшы? Людзі грошы за невядома што бяруць, а ён і пальцам не кіўне.

— Ой, бабо-бабо, то ж у нас нават і газеты ў хаце няма. Дзе ж ты нумаркі праверыш? З суседзямі пасварылася...

— Каб мне заўтра газету выпісаў!

Час ішоў. Ігнат чытаў газету ды ўсміхаўся ў вусы. А жонка зноў давай сваё начытваць.

— Ці ж ты часам такую як трэба выпісаў? Людзі выйгрываюць, а ў нас нічога.

— Газета то такая, але бачыш, пісаць па-рознаму можна. Ніхто ж не глядзіць ім на пяро. Што захочуць, тое і напішуць. Па радыё гэта зусім інакш. Там усе слухаюць тое, што гавораць. Так хутка не схлусіш.

І такім чынам выплыла з жончынай панчохі новае радыё. Але зноў нічога. Зноў бяда.

— Бо, бачыш, радыё рэч добрая, але там толькі чуеш, а не бачыш. А нятледзячы ў вочы ўсё гаварыць можна. Каб тэлевізар, то прынамсі ўсё відаць было б. Так хутка не ашукаеш.

І перад святамі той самай дарогай прыйшоў у хату тэлевізар. І прынялася Ігнаціха глядзець. Цэлымі вечарамі, вытарашчыўшы вочы, сядзела перад гэтай дзіўнай скрынкай. А раніцай хутчэй да суседкі расказваць бегла, што, моў, ужо амерыканцы не толькі па месяцы ходзяць, але і загоны прадаюць, а ў нас то заўтра добрая пагода будзе, а на поўдні то ўжо ў поле выйшлі. А Ігнат з суседам міргалі толькі адзін да аднаго і пасмейваліся. Праглынула кручок. Але аднойчы Ігнат давай пра таталётку ўспамінаць.

— Знаеш што, бабо, трэба будзе тэлевізар прадаваць, бо нічога з нашага выйгрышу не выходзіць. І тут, відаць, ашукоўваюць.

— Я табе прадам. Век бы нічога не рабіў, толькі прадаваў. Сам неадукаваны дурань, то і мяне яшчэ хочаш у цемнаце пратрымаць. О, вунь жанчыны за свае правы змагаюцца. Я табе пакажу, што жонка варта! Не хочаш глядзець, дык выматвайся з хаты!

І так Ігнат навучыў сваю бабу культуры. У вёсцы заціхла і з суседзямі ладзілася, але жонкай засталася.

Бізун

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

МАКСІМ ГАРЭЦКІ — ЧАСТКА XVIII

Ваенныя творы. Гарэцкі быў непасрэдным удзельнікам першай сусветнай вайны. Прабыванне ў рускай арміі, удзел у франтавых падзеях далі пісьменніку багаты матэрыял, які лёг у аснову многіх яго твораў. У дарэвалюцыйны перыяд напісаў ён наступныя творы ваеннага цыклу: „Генерал“, „Літоўскі хутарок“, „Рускі“, „На этапе“. Гэтыя творы маюць характар навелы або апавядання. Праяўляецца ў іх спецыфічная манера пісьменніка. Гарэцкі захоўвае амаль заўсёды знешнюю незалежнасць, уяўную абыякавасць да праходзячых здарэнняў і падзей. Нягледзячы на гэта, выразна адчуваецца характар пазіцыі аўтара, яго эмацыянальны пульс.

Усе гэтыя рысы выступаюць у апавяданні „Генерал“. У творы прадстаўлены цікавы партрэт нецікавага чалавека. Герой навелы — царскі генерал. Здавалася б, што, апісваючы вайсковых людзей і ваенныя падзеі, пісьменнік павінен карыстацца нязвыклымі здарэннямі, паказваць дынамічныя актыўныя постаці. Тым часам Гарэцкі зрабіў нешта зусім адваротнае. Усё ў яго творы соннае і пасіўнае. Зямлю засланяе ні то дым, ні то туман. Марасіць дробненькі дожджык. Ад'ютант генерала і лекар збіраюцца згуляць партыю шахмат. Капітан на пазіцыі ляжыць сабе ў зямлянцы і думае, дзе найлепш было б прарваць фронт. Усё гэта складае выразна меланхалічную атмасферу, якая рашуча пярэчыць уяўленням чалавека аб фронце. Спецыфічнай рысай усіх выступаючых у апавяданні герояў з'яўляецца іх безыменнасць. Не ведаем прозвішча ні генерала, ні палкоўніка, ні капітана, ні лекара, ні салдата. Выразна затое акрэслены ўсе чыны. Тут, несумненна, пісьменнік застаецца ў згодзе з законамі вайсковага жыцця.

У цэнтры твора пастаўлена фігура генерала. У пачатку апавядання паказаны ён як чалавек, які думае, аналізуе, філасофствуе. У далейшых партыях твора пісьменнік паказвае генерала ў дзеянні.

У роздумах генерала праяўляецца крытыцызм да рэчаіснасці. Аднак крытыцызм гэты таксама прасякнуты нейкай меланхалічнай пасіўнасцю.

„Самае горшае ў кожнай справе, — думаў генерал, — калі пакідае людзей творчы настрой, калі здаецца, што ўсё ясна, усё скончана, усё, што можна, зроблена, і ніякіх асаблівых магчымасцей няма...

...Самае горшае ў кожнай справе, — зноў разважаў сам з сабою генерал, — калі няма да чаго імкнуцца, калі няма куды ляцець, няма размаху“.

Кожны адчуе, што такі тып разважанняў мог бы паявіцца ў кожнага чалавека, але менш за ўсё ў генерала, які знаходзіцца на фронце, мае перад сабою варожую армію і адпавядае за лёс тысяч людзей.

І тут наступае ў апавяданні рашучы сітуацыйны паварот. Генерал пастанаўляе люстраваць адрэзак перадавой. Накіроўваецца ён у крайнюю лінію акопаў у суправаджэнні прапаршчыка, якога адразу без ніякай прычыны пачынае недалюбліваць. У сэрцы генерала наступае рашучая перамена.

„Нічога, — падумаў генерал, — і ў кожнай, здаецца, самай безнадзейнай справе можа раптам немаведама адкуль узяцца гэткі творчы настрой, што людзі з палёту робяць самае немагчымае самым магчымым“.

Быццам у пацвярджэнне слушнасці сваіх думак генерал запатрабаваў вінтоўку і выстраліў у немцаў, якія знаходзіліся ў раёне сваіх пазіцый. Праз момант наступае яшчэ больш „гераічны“ подзвіг генерала. Без сэнсу выпрыгвае ён з акопа і ідзе па брустверы на вачах у немцаў. Прапаршчык хаця і бачыць усю бязглуздасць учынка генерала, вымушаны ісці за ім. Раздаецца некалькі стрэлаў, і прапаршчык з прабітай галавой валіцца, мёртвы, у акоп.

Генерал, скочыўшы ў акоп, вымаўляе над забітым пустую ў даным выпадку фразу аб славе загінуўшых сыноў бацькаўшчыны.

Гарэцкі-пісьменнік „не ўмешваецца“ ў прадстаўленыя падзеі, не ацэньвае нічога і нікога. Спаўняе ён ролю фатографа. Аднак пазіцыя аўтара, ход яго думак, настрояў і ацэнак — адчувальны.

Усім ходам падзей, характарам постацей пісьменнік выразна акцэптуе свае адмоўныя адносіны да вайны. Усё прадстаўленае ў творы пазбаўлена сэнсу. Гэта значыць, што пазбаўлена сэнсу ўся вайна. Думка гэта не выяўляецца ў форме дэкларацыі, пратэсту, а толькі ў падтэксце. Апавяданне „Генерал“ — цікавы прыклад пацыфісцкага літаратурнага твора.

(Працяг са стар. 1)

вярнасцю, бо дадатковая іх праца не ўмяшчалася ў фармальнай праграме навучання, патрабавала часу, які прыходзілася адняць ад прыватных спраў і заняткаў, не прадбачваў яе таксама школьны бюджэт.

У такой атмасферы павысілася зацікаўленне прадметнымі гурткамі, узнікла між імі спаборніцтва, праявіліся сапраўдныя таленты. Раптам аказалася, што **Яўгеній Рыжык,** родам з Кнарыдаў, вучань IIIа класа, праяўляе выключныя зацікаўленні геаграфіяй свету і на працягу двух тыдняў патрапіў так выдатна падрыхтавацца да конкурсных экзаменаў на званне алімпійца, што стаў лаўрэатам акруговых спаборніцтваў у Беластоку і запрасілі яго на цэнтральныя спаборніцтвы ў Плоцк.

Андрэй Анішчук, хлопец з Зубава, стаў алімпійцам у галіне ведаў аб Польшчы і сучасным свеце. Ён жа таксама разам з **Паўлам Пракапюком** паспяхова стартавалі ў гістарычнай алімпіядзе. Матэматычныя здольнасці праявілі **Аліна Анацік** і **Янка Жужаль**, якія 14 сакавіка прынялі ўдзел у акруговых спаборніцтвах у матэматычным турніры. **Аляксандр Крукоўскі,** вучань III класа, аказаўся выдатнікам па мастацкаму чытанню паэзіі. Разам са сваім сябрам **Васілём Раеўскім** трапілі на кансультацыю да выдатнага майстра сцэны, дэкана Дзяржаўнай вышэйшай тэатральнай школы, **Анджэя Лапіцкага,** які іх заахвоціў, каб стараліся паступіць у гэтую школу.

Званнем а л і м п і й ц а **ганарацца цяпер у „Тарашкевіча“ 35 вучняў.**

— Гэта тыя вучні, — паясняе дырэктар, — якія прадстаўлялі нашу школу прынамсі ў ваяводскіх або ў акруговых алімпіядах.

Знайшліся ў ліцэі спецыялісты самых розных галін ведаў. Прымалі яны ўдзел у наступных алімпіядах: *польскай і рускай моў, матэматычнай, гісторыі, ведаў аб Польшчы і сучасным свеце, геаграфіі, тэхнічнага і музычнага выхавання, у конкурсе мастацкага чытання.*

— Поспехі на алімпійскіх спаборніцтвах, — заяўляе дырэктар, — замацоўваюць аўтарытэт нашай школы ў асяроддзі. Цяпер нашы вучні з г о н а р а м носяць э м б л е м у свайго ліцэя. Калі аб'яўляем вынікі нашых удзельнікаў у алімпійскіх спаборніцтвах, усе вучні стыхійна апладыруюць сваім сябрам за іх поспехі.

А гэта ж яшчэ не ўсё, далёка не ўсё, бо трэба было б яшчэ расказваць аб поспехах у спорце, аб дзейнасці школьнага хору і вакальнага дзявочага калектыву *„Дзявочыя ноткі“*, аб тэатры паэзіі, аб танцорах і прыхільніках мастацтва, аб школьных фотааматарах...

Але і без гэтага ў Бельску ды далёка за Бельскам людзі **ўжо ведаюць,** што **варта пасылаць сваіх дзяцей у беларускі ліцэй. І пасылаюць.** Самых лепшых вучняў.

Віктар Рудчык

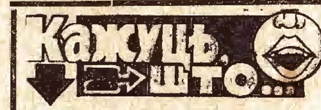
ТОЛЬКІ СКНАРА І ЛЯНІВЫ НЕ ВЫПІСВАЕ „Ніву“

У белым свеце Федзюкевіча

Амаль кожны чалавек апрача штодзённай працы мае сваё зацікаўленне. Ян Федзюкевіч, былы настаўнік пачатковай школы ў Баброўніках, любіў у вольныя ад заняткаў хвіліны корпацца ў школьнай майстэрні. То нешта звінчваў, то рысаваў нейкія планы, то проста ўпрыгожваў школу рознымі дэкарацыямі. І вось гэтыя дэкарацыі выклікалі ў яго новае зацікаўленне. А пачалося ад вырэзвання са стэрапяну літар для школьных насценных лозунгаў. Мільганула тады ў галаве думка: „А што, каб гэтыя тоўстыя белыя аркушы выкарыстаць як матэрыял да разьбы?“ Думка гэтая поўнасцю завалодала ім. Задумоўваўся, разважаў, бо стэрапян жа не граніт, мармур ці дрэва, і з долатам, малатком ці нажом да яго не падыдзеш. Але настойлівасць узяла верх. Зрабіў ён простую, але цікавую і прыдатную да сваёй задумы прыладу. І не толькі да сваёй. Каб нехта зацікавіўся, магла б яна стаць карыснай і другім. А пабудова надта ж простая — стальны дроцік, нацягнуты драўляным каблуком, праз дроцік праходзіць электрычны ток, які награвае яго і заменьвае ў „нож“ да стэрапяну. І белыя кавалкі стэрапяну ў вачах сталі заменьваюцца ў звяроў, птушак, будынкі. Найбольш аднак вырэзвае прадметаў, звязаных са школай: арлоў, гарцэрскія крыжы, зуховыя значкі, макеты Польшчы. Найменшая школьная дэкарацыя — гэта праца яго рук. А нават і другія школы, ды не толькі школы складаюць заказ. Каб упрыгожыць сваю разьбу, пакрывае яе адпаведна падабранымі фарбамі. Выглядае сапраўды прыгожа.

М. Шаховіч

Рабочыя, будуючыя ў Баброўніках аўчарню, замест класці цэглу, ужо другі год „тынкуюць“ заднюю сцяну вясковай крамы.

(мш)

(Працяг са стар. 1)

цары і *кнехты* з XIII-XIV стагоддзяў, ці напалеонаўскія салдаты і афіцэры з пачатку XIX стагоддзя.

Ужо паводле захаваных дакументаў вядома, што ў 1422 г. пасляяцвяжская пушча была падзелена на тры лясніцтвы: *Мярэцкае, Праломскае і Пярстунскае.* З гэтым апошнім і звязаны пачаткі цяперашніх **Багатыроў.** Для пільнавання княжацкіх лясных уладанняў і догляду дзікага звера ў іх тут былі пасялены *асочнікі.* Яны і далі пачатак гэтаму сялу і суседняму — **Старожынцам.** Па-суседску з імі пасяліліся і бортнікі, якія і далі пачатак недалёкай вёсцы **Бартнікі.** Узвышша з назвай **Асоцкая Гара,** што пануе з усходу над Багатырамі, якраз доказ гэтаму. Першыя багатырчане па-свойму назвалі навакольныя лясы, багны, лугі і палеткі: **Барадаўкі, Бароўшчына, Бярэзінка, Гарадок, Грудовіна, Завулак, Кабыле, Кладкі, Ліпіны, Млынок, Саколе.** Сярод іх няма і следу яцвяжскага, відаць, ён **цалкам зацёрся ў гэтых месцах.**

Багатырчане спакон веку падпіраліся працай у лесе і ляснымі здабыткамі, зжыліся з ім. Гэта адбілася ў іхніх *легендах* і *рамястве.* Перш за ўсё ў народнай творчасці тут пануе злавесная постаць *ваўка* — звера кровахэрнага, злачыннага, варожа настроенага да чалавека. Кажуць, што ў часе руі кожную *„гоньку“* (воўчае стада) ўзначальвае *ваўчыца.* Бяда таму чалавеку, які акажацца на яе дарозе. Яна кідаецца яму да горла, а гонька ўмомант разрывае ахвяру на кускі. І вось аднойчы, яшчэ пры *паншчыне,* адна жанчына выйшла раніцай, на золаку, да суседкі *па агонь.* Толькі яна на вуліцу, а тут імчыць гонька. Уцякаць не было куды. Жанчына захінулася ў *„ангеру“* (доўгаполую світу) і пакацілася на зямлю, ваўкам пад ногі. Скочыла на яе раз'ятраная ваўчыца, абнюхала, памачылася, за ёю следам уся гонька высікалася ды паімчала далей. Паднялася жанчына ўся мокрая ды смярдзючая, але затое жывая ды цэлая. Вядома ж: ваўкі ды сабакі ляжачага не грызуць. Горш, калі гонька напаткае чалавека ў дарозе з коньмі. Конь — самая прынадная спажыва для воўчай зграі. Вось і здарылася *куме і куму* везці зімою ў санках дзіця да хрысту. Едуць, едуць, ажно бачаць: імчыць за імі гонька. Кум бічом па конях, тыя ўзвіліся, як віхор, не столькі ад біча, колькі чуючы смяротную небяспеку. Санкі ляцяць, здаецца, і да снегу не датыкаюцца. Гонька ж усё бліжэй і бліжэй. Кум і кажа: „Кіньма ім дзіця... Яны накінуцца на яго, а мы можа ўцячэм!“ Кума ж яму на тое: „Калі б гэта было маё дзіця, можа і адважылася б, але чужога не кіну...“. Пабялеўшы кум гаворыць: „Значыць, згінем усе трое...“ „Можа вы, куме, і ўратуецеся“, — адказала яму кума ды разам з дзіцём саскочыла з імкнучых санак. Упала якраз у глыбокі снег, прыгарнула пад сябе дзіця і чакала на пэўную смерць. А воўчая зграя пераскочыла цераз яе, нават і ўвагі не звярнуўшы, і паімчала за санкамі. Паляжала яшчэ крыху кума, у сваё збавенне не верачы, паднялася ды пабрыла да найбліжэйшага чалавечага жытла. На другі дзень знайшлі людзі вывернутыя санкі, конскія косці, а ад кума — толькі ногі ў ботах-афіцэрках.

Пры царызме і ў міжваенна двaццацігоддзе мужчыны ў Багатырах зай-

Калі ў Багатыры завітае журналіст, такому трэба прыглядзецца дакладна, але прыхільна...

ЗАЛОГ ЛЕПШАЙ БУДУЧЫНІ

ПАД ФІРМАЙ СКР

Глыбока ўспрыняў я дакор Максіма Нурэцкага і рашыў паездзіць па ўсходніх гмінах Беластоцкага ваяводства, каб бліжэй прыгледзецца да ўсяго таго, што магло б быць **залогам лепшай будучыні нашых сялян.**

У першай паездцы маім праваднікОм будзе інжынер **Мікалай Андрэюк** з Ваяводскага саюза сельскагаспадарчых гурткоў. Спыняемся ў **Міхалове.** Тутэйшая спулдзельня сельскагаспадарчых гурткоў абсталявала сваю базу між Талянамі і Тыльвіцай. Стаяць ужо пад дахам тры аграмадныя аўчарні, якія ўмяшчаюць звыш паўтары тысячы авечак. Праз два гады будуць тры наступныя — таксама на паўтары тысячы авечак.

— Будзе гэта, — сцвярджае Мікалай Андрэюк, — самая буйная авечая ферма ў Беластоцкім ваяводстве і адна з буйнейшых у краіне.

Межы звыштысячагектаровай эскаэраўскай гаспадаркі вызначаюць тут вялікія валуны, якія трэба было мазолiста выцягваць трактарам з поля, каб можна было араць і сеяць, бо міхалоўскі СКР ставіць у асноўным на свае ўласныя кармы.

Бялевічы. Добры прыклад гаспадарскай развагі. Уласнымі сіламі за 500 тысяч злотых (значыць, вельмі танна) гарадоцкі СКР пабудаваў тут драўляны барак, прызначаны ў асноўным для летняга адкорму 800 штук свіней. Праз два гады ў новым будынку паставяць тут на адкорм ужо 1000 штук парсюкоў, а каб было як найтанней, збіраюцца будаваць хлеўню самі. Але і так прыдзецца вылажыць на гэта мільёнаў 10.

Парасят для бялевіцкай свінафермы ў значнай колькасці пастаўляюць і будуць яшчэ больш пастаўляць жывёлаводы з суседніх **Залукаў**, дзе ўжо ў адрамантаванай аборы гадуюць 150 свінаматак, а ў новай хлеўні, якая за кошт 5 мільёнаў злотых паявіцца тут у 1979 годзе, знойдзецца месца для звыш 400 свінаматак.

Астаўляем з боку аграмадную пабудову ў Баброўніках, бо пра яе ўжо чытачы „Нівы" ведаюць, і праз Міхалова адпраўляемся ў Нараўку.

Кастусь Майсеня аставіў дырэктарскае крэсла ў ляўкоўскай цагельні і па ўласнаму жаданню ўзяўся за загаспадарванне зямлі і развіццё жывёлагадоўлі ў наваколлі Нараўкі. Стаў дырэктарам маладзенькай спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў у Нараўцы. Дзіўны чалавек. Любіць пачынаць усё ад пачатку.

— Ужо цісне нас, — кажа Мікалай Андрэюк, — каб мы як мага хутчэй апрацавалі яму дакладны перспектыўны план развіцця нараўкаўскага СКР-у.

Бачыце, ад чаго пачаў! Як добры гаспадар, хоча ведаць да чаго імкнуцца, да чаго заахвочваць людзей. Бо пакуль што жывёлаводчая гаспадарка ў нараўкаўскім СКР-ы даволі скромная. У вёсцы Ільяшукі ў палавіне адрамантаванай аборы, якая асталася ў спадчыне ад колішняй спулдзельні прадукцыйнай, кармілі каля 200 парсюкоў. У планах на гэты і наступныя гады — пабудова вялікай авечкагадоўчай фермы і адкорму свіней. Дзе гэта ўсё будзе, пакуль што яшчэ невядома. Усё гэта трэба ўладкаваць з ваяводскімі ўладамі. Так прынамсі сцвярджае Кастусь Майсеня. Ведаючы аднак энергію новага дырэктара нараўкаўскага СКР, гэтым ён напэўна не абмяжуецца.

Вяртаючыся з Нараўкі, спыняемся ў Навасадах, а затым у Дубінах. Гэта каралеўства гайнаўскай спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў. У Дубінах гайнаўскі СКР распачаў ставіць хлеўню на 960 месц для жывёлы. Будзе каштаваць 12 мільёнаў злотых. Затым даўнейшы сельгасгуртковы гараж таксама гаспадарскім спосабам прыстасавалі яны да гадоўлі свіней і паставілі на адкорм 200 парсюкоў.

— Ну, якія ў вас уражанні? — пытае мяне мой праваднік.
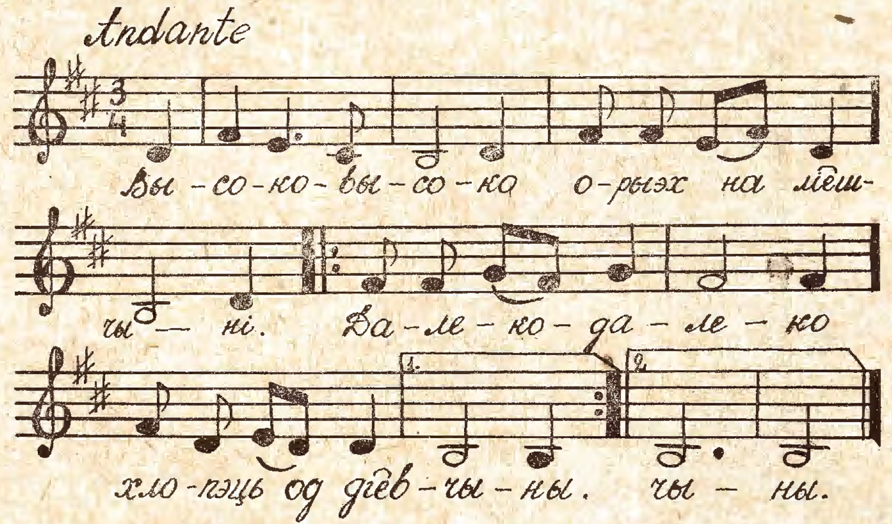
— Уражанне адно: вёска наша будуецца, аднаўляецца. Усё выразней засоўваецца яе будучы воблік, у якім на першым месцы будуць вялікія вытворчыя фермы.

І гэта таксама мой першы адказ дзядзьку Максіму.

Віктар Рудчык

Ф-А-Л-Ь-К-Л-О-Р

ВЯСНЯНКА

Высоко-высоко орыэх на ліешчыні.
Далеко-далеко хлопэць од діевчыны,
далеко-далеко хлопэць од діевчыны.
Орыэха з ліешчыны то можна достаті —
хлопэць до діевчыны мусіт прыехаті,
хлопэць до діевчыны мусіт прыехаті.
Орыэха з ліешчыны можна роскусіті.
Хлопэць бэз діевчыны віек нэ можэ жыті,
хлопэць бэз діевчыны віек нэ можэ жыті.

Ад Веры Міхалюк, 56 год, вёска Курашава гм. Чыжы, запісаў 3 лютага 1977 года Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнетафоннай стужкі Людмілы Панько.

НА СПАРТЫЎНАЙ НІВЕ

Ваяводскі шахматны турнір

У канцы сакавіка гэтага года ў клубе „Меркурый" у Сямяцічах адбыўся ваяводскі шахматны турнір за „Залатую вежу". Удзельнічалі ў ім дзесяць найлепшых каманд, а таксама дзесяць найлепшых шахматыстак і столькі ж шахматыстаў, якія былі пераможцамі раённых турніраў. Ваяводскі шахматны турнір закончыўся перамогай Софіі Самсановіч з Заблудаўскай гміны. За ёю чарговыя месцы занялі: Рэната Казнеўская (гміна Лапы), Станіслава Васільчук (гміна Сямяцічы), Людміла Аннюк (гміна Нараўка). Найлепшым шахматыстам турніра быў Пётр Крутуль з Сухавольскай гміны. На далейшых чарговых месцах апынуліся: Мечыслаў Лупінскі (гміна Лапы), Веслаў Эйсмант (гміна Крынкі), Анатоль Панько (гміна Орля), Уладзімір Гацкевіч (гміна Нараўка).

Найлепшай шахматнай камандай аказалася каманда з СКР у Орлі, затым каманды гмін: Лапы, Сямяцічы, Заблудаў, Гайнаўка, Сухаволя, Крынкі.

Пераможцы турніра атрымалі ўзнагароды, прызнаныя Ваяводскім аб'яднаннем ЛЗС і Ваяводскім праўленнем ЗСМП у Беластоку.

Зоф'я Самсановіч, Пётр Крутуль і шахматная каманда з СКР у Орлі будуць яшчэ ўдзельнічаць у наступных розыгрышах, якія адбудуцца ў Гіжыцку ў Сувальскім ваяводстве.

Я. Цялушэцкі

КАБ ВЫЯСНІЦЬ

У 12/1099 нумары тыднёвіка „Ніва" ад 20 сакавіка гэтага года наш карэспандэнт, які падпісваецца псеўданімам „Віт", у сваёй заметцы пад загалоўкам „Каб выясніць" пацікавіўся, ці не можна было б увесці страхаванне парасят вагою да 20 кілаграмаў, паколькі парася такой вагі каштуе 800, а то і 900 злотых. Дагэтуль, як вядома, ПЗУ звяртае страты за падохлую свінню ў 70% вартасці жывой свінні. Бярэ пры тым пад увагу толькі свінні больш дваццаці кілаграмаў.

З просьбай, каб выясніць гэтую важную для гаспадароў справу, мы звярнуліся ў ПЗУ ў Беластоку. Вось што мы даведаліся. Пастанова аб страхоўцы свіней увайшла ў жыццё з пачаткам 1976 года. У асноўным ПЗУ бярэ пад увагу свінні вагою больш 20 кілаграмаў. Але, як мы даведаліся, не толькі. Звяртае страты і за свінню яшчэ меншай вагі, бо пачынаючы ад 15 кілаграмаў, ды толькі з пэўнымі ўмовамі:

1) калі ўласнікам свінні вагою прынамсі 15 кілаграмаў будзе гаспадар, які вядзе гаспадарку большую чым 0,5 га,

2) калі будзе мець пасведчанне з гміннай управы, што ён спецыялізуецца ў гадоўлі свіней або належыць да спецыялістычнай суполкі, якая займаецца свінагадоўляй.

Калі ўсе гэтыя ўмовы будуць споўнены, тады ПЗУ зверне страты за падохлае парася нават у размеры 80% агульнай вартасці жывой свінні. (ця)

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Багдановіч Максім, Мушка-зелянушка і Камарык-насаты тварык, 1975, цана 1 зл. 50 гр.

Ілюстраванае каляровымі малюнкамі выданне вядомай паэмы для дзяцей пяра нашага выдатнага лірыка.

Якімовіч Алесь. Залатыя рукі, 1975, стар. 160, цана 3 зл. 60 гр.

Зборнік апавяданняў для школьнікаў сярэдняга ўзросту.

Бензярук Расціслаў, Вавёрчына дзякуй, 1975, стар. 38, цана 1 зл. 60 гр.

Кароткія апавяданні і казкі для дзяцей малодшага школьнага ўзросту. Каляровыя малюнкі.

Песенная панарама, 1976, стар. 64, цана 5 зл. 20 гр.

Першая кніжка новага, вельмі патрэбнага перыядычнага выдання, у якім будуць рэгулярна публікавацца новыя песні беларускіх кампазітараў.

Песні на словы А. Русака, 1975, стар. 48, цана 3 зл. 40 гр.

Зборнік самых папулярных беларускіх песень, складзеных на вершы А. Русака беларускімі кампазітарамі.

Беларуская лінгвістыка, 1976, стар. 76, цана 6 зл.

Чарговая кніжка (дзевятая) перыядычнага выдання Інстытута мовазнаўства імя Я. Коласа АН БССР. У ёй знаходзім, між іншым, артыкулы: М. В. Бірылы і П. П. Шубы „Шматграннасць таленту" (да 80-годдзя з дня нараджэння К. К. Крапівы); В. У. Мартынава „Этымалогія і лінгвістычная геаграфія"; А. Абрэмбскай-Яблонскай „Аб адной польска-беларускай лексічнай паралелі" і інш.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні кіруйце па адрасу: „Dom Książki", 15-089. Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

маліся вырабам *бандаркі* і продажам яе ў навакольных мястэчках і сёлах. Рабілі *бочкі, цэбры, начоўкі, шафлікі, вёдры, бойкі да масла, дойніцы, апалушкі, лыжкі,* а таксама рабочыя *сані і санкі,* плялі *васонжкі* (лёгкі вазок, для святочнага выезду, сплецены з лазы), *карабкі, сявенькі* і іншы посуд. Па цэлых тыднях і месяцах працавалі ў лесе пры высечцы, вывазцы і сплаве. Жанчыны ў той час даглядалі небагатую гаспадарку (зямлі было мала, 4-8 моргаў, г.зн. 2-4 гектары, дабытку таксама) ды займаліся абробкай ільну і воўны. Ткалі не толькі на свае патрэбы, але і на продаж. Аднак гэтага ўсяго было мала, каб пражыць, і многія багатырчане падаваліся на заробкі ў іншыя краіны, перш за ўсё ў Злучаныя Штаты Амерыкі. Цяжкім мазалём прыдбаны грош укладвалі або ў пакупку некалькі моргаў зямлі або ў пабудову новай хаты, клуні ці хлява. І гэтая дбайнасць ператварала малазямельных тутэйшых сялян калі ўжо не ў сапраўдных багатыроў, дык усё ж у заможных *кмецяў.*

Вайна і апаліла сваім вогненным тхненнем Багатыры, і спустошыла іх рухомую маёмасць. З ваеннай завірухі карысталіся розныя банды, якія грабілі ўсё спрытна, абкладвалі непасільнымі кантрыбуцыямі, катавалі. Разам з умацаваннем народнай улады жыццё станавілася ўсё больш мірным і заможным, але ў 1957 годзе ўспыхнуў у сяле пажар і за якія паўгадзіны начыста вымеў амаль усё сяло. На папялішчах пабудавалася толькі частка сялян, іншыя рассыпаліся аселіцай каля скрыжавання дарог.

Сёння Багатыры жывуць спакойным, працавітым жыццём. Жывуць заможна, бо займаюцца гадоўляй быдла, свіней, а таксама кантрактуюць многа табаку. Тут не мала такіх гаспадароў, што ў год бяруць за табак па 60-80 тысяч злотых, не кажучы ўжо пра значныя даходы з гадоўлі, кантрактацыі збожжа і бульбы. Гэтая ўлюбёнасць да працы на зямлі выявілася і ў маладым пакаленні: шмат багатырчан закончылі вышэйшыя і сярэднія сельскагаспадарчыя школы, напрыклад: Цэліна, Лілія і Антон Лысенка — аж трое з адной сям'і.

Усё ў Багатырах свойскае: і мова, і звычаі, і нават прозвішчы: **Акштаровіч, Беляніца, Валюсь, Вільчынскі, Грышко, Дадура, Краўчук, Масейчык, Сапега, Шэраль, Ракус.**

Прыемныя ж гэтыя лясныя Багатыры!..

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

Багатырчане дбаюць пра свае дамы.

EWA ŚNIEŻANKA

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвалі

Галена Артэмюк і Аліна Галушэўская з Парцава, Мар'я Лашкевіч, Анна Максімчук і Часлава Эйсмант са Збуча.

ВЕР-НЕ ВЕР

Шаноўны Астроне! Ужо некалькі год я з'яўляюся верным чытачом „Нівы". Ваш куток у ёй лічу вельмі ўданым, хаця не надта веру ў перасуды. Мяне проста захапляе, што вы так умееце адказаць на самыя разнастайныя сны. Я быў бы вам вельмі ўдзячны, калі б захацелі адказаць і на мой, як мне здаецца, вельмі дзіўны сон, нягледзячы на тое, ці прадвяшчае ён добрае, ці дрэннае.

Сніцца мне, што знаходжуся я ў бальніцы, а на суседнім ложку ляжыць мая сяброўка, суседка (17 год). Быццам мае яна радзіць дзіця. Дзяўчына ляжыць накрытая белай прасцінаю. Твар яе вельмі спакойны, ляжыць без крыку, толькі на ілбе блішчаць кроплі поту. Адна з медсясцёр, якія абступілі яе ложак, звяртаецца да мяне, каб я памог прыняць нованароджанага. Я, зразумела, згаджаюся, і падыходжу да яе ложка. Мая сяброўка толькі глянула на мяне сумна і сказала, каб я прыняў дзіця. Я ўзяў дзіця, далікатна, праз прасціну, якой была накрыта, здаецца, за ножкі дзіцяці і пачаў з усяе сілы цягнуць. Ніхто на мяне не крычаў, ніхто нічога не гаварыў, сёстры стаялі нерухома, а мне здавалася, што ўсё гэта цягнецца надта доўга. Нарэшце, вельмі змучаны, я прыняў нованароджанага, і тады медсёстры без слова забралі яго і заапекаваліся ім. Але я яго не бачыў і не чуў яго голасу. Увесь час была дзіўная цішыня. Як толькі дзіця нарадзілася, прыадкрылася прасціна, і я ўбачыў частку ўнутранасцей сяброўкі (шэрага колеру). Ад гэтага я два разы вынітаваў. Прачнуўся я страшна стомлены...

Віктар з Падляшша

Не хачу вас пужаць, але павінны вы задбаць аб сваім здароўі, бо пагражае вам нейкая хвароба.

Астрон

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Муж прыгавораны судом на 10 000 зл. штрафу. Больш чым два гады да гэтага муж адышоў ад жонкі. Прадметы хатняй абстаноўкі былі куплены амаль выключна з заробкаў жонкі, бо муж не даваў нават на ўтрыманне свайго дзіцяці. Судовы выканаўца апісаў некаторыя прадметы хатняй абстаноўкі за штраф мужа. Ён тлумачыў, што ўся маёмасць, якая была прыдбана ў часе, у якім муж і жонка звязаны шлюбам, з'яўляецца супольнай іх маёмасцю. Аднак гэткая ўстаноўка вельмі крыўдная для жонкі і дзіцяці, якія мусяць цярпець за неадпаведныя паводзіны чалавека, які іх выракся. Ці можа жонка дабівацца, каб улады не забіралі прадметы хатняй абстаноўкі за штраф мужа?

АДКАЗ: Судовы выканаўца правільна павучыў, што маёмасць, набытая ў часе шлюбнага жыцця незалежна ад таго, ці муж і жонка жывуць разам і з чыёй працы набыта, з'яўляецца супольнай іх уласнасцю. Таму можа яна быць за даўгі мужа апісана і прададзена. Аднак жонка можа звярнуцца ў суд з патрабаваннем звольніць апісаную судовым выканаўцам маёмасць з-пад экзекуцыі, калі дакажа, што муж не спрыяў або толькі ў нязначнай частцы спрыяў набыццю апісанай маёмасці. Гэткае патрабаванне можа быць пададзена ў суд толькі на працягу трох месяцаў ад часу скіравання экзекуцыі да супольнай маёмасці. Каб папярэдзіць у будучыні адказнасць за даўгі мужа, жонка можа звярнуцца ў суд з патрабаваннем адмены маёмаснай супольнасці нават за мінулы час. Пасля адмены судом супольнасці набытая маёмасць з'яўляецца індывідуальнай уласнасцю таго, хто за свае даходы яе набыў.

Дарагое Сэрцайка, вучуся я ў IV класе тэхнікума. Ужо два гады хаджу з Міркам. Ён у гэтым годзе канчае тэхнікум. Далей вучыцца не збіраецца, ідзе працаваць. І магчыма, што восенню пойдзе ў войска. Ён гаворыць мне, каб на канікулах пажаніцца. У мяне застаецца яшчэ год навукі. Але Мірэк кажа, што змагу я гэты клас закончыць завочна. Спачатку я і слухаць не хацела, але ён пераканаў мяне, што так будзе добра. Мірэк вучыцца ў адной школе са мной, увесь час мы разам. Ён вельмі зайздросны і баіцца на гэты год мяне ў школе аставіць, каб я яго не пакінула. Я Мірка вельмі кахаю, і такое б не здарылася, але пераканаць яго не магу. З-за гэтай зайздрасці і цяпер у нас частыя сваркі, бо ён перажывае, калі які хлопец гляне ці загаворыць са мной. Вось і кажа, што калі пажэнімся, дык тады будзе пэўны. Ён мяне штодзень наведвае, прыходзіць на кватэру. Бацькі мае жывуць на вёсцы і калі я, заехаўшы, сказала ім аб шлюбе, яны на мяне страшэнна сварыліся ды маіх прапаноў і слухаць не хацелі. Кажуць, што школу абавязкова мушу закончыць, што яшчэ маладая, і сама не ведаю, што раблю. Бо і жыць жа, пажаніўшыся, не будзе дзе. Але я б жыла ў Міркавых бацькоў. Там цеснавата, малая кватэра, але яны згаджаюцца мяне ўзяць. І я вось не ведаю, што рабіць, каго слухаць — бацькоў, ці Мірка. Вырашы, Сэрцайка, маю праблему!

Ніна з Бельшчыны

Ніна! Поўнасцю згаджаюся з тваімі бацькамі. Школу ты павінна закончыць абавязкова. Зайздрасць Мірка — гэта не прычына, каб ты пакінула школу і выходзіла замуж. Нават і замужняй жанчыне немагчыма адсуперавацца ад усіх знаёмых. Не ўскладняй без пары сабе жыцця. Закончы школу, Мірэк адслужыць войска, вось тады вам і аб шлюбе гаварыць.

Сэрцайка

Куток практычных ведаў

Беластоцкая мода

Нядаўна Ваяводскае прадпрыемства ўнутранага гандлю ў Беластоку наладзіла паказ моды, на якім можна было ўбачыць, што прапануе наш гандаль на сёлетні веснавы сезон, адным словам, што можна сёння купіць у нашых магазінах. Была гэта не нейкая там авангардная калекцыя, а практычная вопратка, якой патрабуе кожны.

Было вельмі многа жаночых паліто і мужчынскіх плашчоў, курткі і касцюмы для абодвух палоў. Крыху менш было сукенак, затое шмат спаднічак з блузкамі. Фасоны былі ў асноўным традыцыйныя, або лепш сказаць — да якіх мы ўжо прывыклі. Цікава выглядалі, напрыклад, лёгкія жаночыя паліто з капюшонам, мужчынскія курткі накшталт пінжака, з металічнымі гузікамі, шырокія жаночыя плашчы, якія можна насіць адначасова з поясам і інш. Многа было маладзёжных касцюмаў з тэхасу. Колер: беж, шэры, цёмнасіні, карычневы, чырвоны, жоўты.

Сяброўка

Фота **К. Свідэрскага**

Ішоў снежань 1943 года. Упершыню пасля таго, як паўтара года назад быў захоплены Севастопаль, савецкія войскі зноў уступілі на крымскую зямлю. Часці нашай Прыморскай арміі фарсіравалі Керчанскі праліў з раёна Тамані на Каўказе і высадзіліся на крымскім беразе. Расшыраючы адваяваны плацдарм, яны вызвалілі Керч і за некалькі кіламетраў на захад ад горада ўступілі ў невялікі разбураны пасёлак Аджымушкай. Там, на ўскраіне пасёлка, байцы ўбачылі паўзаваленыя ўваходы ў падзямеллі, якія на штабных картах называліся Аджымушкайскімі каменяломнямі.

Тут, пад зямлёй, у тоўшчы магутнага каменнага масіву, на якім стаяў пасёлак Аджымушкай, цягнулася разгалінаваная і шматярусная сетка шырокіх тунеляў і вузкіх бакавых калідораў, якая раскінулася ў розныя бакі на многія кіламетры вакол. І як толькі нашы салдаты з ліхтарамі і факеламі ў руках асцярожна спусціліся туды, перад іх вачыма паўстаў страшэнны малюнак. Гэтыя падзямеллі захоўвалі ў сваім змроку сляды жорсткай і доўгай барацьбы, якая адбывалася некалі тут. Па ўсіх тунелях і калідорах была раскідана розная ваенная маёмасць: паржавелыя чырвонаармейскія каскі, пазелянелыя патроны і гільзы, пакрытыя ржой вінтоўкі з разбітымі і гнілымі ложамі, біклагі, кацялкі, кавалкі тэлефоннага кабелю, сапёрны інструмент. Тут і там на сценах можна было ўбачыць надпісы, адрасаваныя Радзіме, родным і блізкім, і, мяркуючы па датах, што час ад часу сустракаліся, усе яны былі зроблены летам і восенню 1942 года.

Але самае страшнае заключалася ў тым, што ў гэтым падземным лабірынце было поўна астанкаў загінуўшых тут людзей.

Часам гэта была проста куча чалавечых касцей, часам — цэлыя шкілеты, яшчэ апранутыя ў пагнілыя лахманы чырвонаармейскіх гімнасцёрак. Часам гэтыя шкілеты, дзіўна скручаныя, сведчылі аб тым, што чалавек памёр пакутлівай смерцю, напэўна задыхнуўшыся. На іншых яшчэ захаваліся рэшткі бінтоў, і можна было ўявіць, што людзі загінулі ад ран. Расказваюць, што ў адным месцы нашы байцы ўбачылі прыхінутае да сцяны дрэўка з ужо сатлелым сцягам і каля яго на падлозе — шкілеты двух вартавых. Але самае незвычайнае і трагічнае відовішча чакала іх у далёкім адсеку вялікага тунеля.

Тут, мяркуючы па ўсяму, знаходзіўся шпіталь падземнага гарнізона. Гэты адсек, як і ўсе астатнія памяшканні ў падзямеллях, быў высечаны ў тоўшчы вапняку, але, напэўна, таму, што паветра тут было больш вільготнае, на ўсіх прадметах, якія былі тут, з цягам часу ўтварыўся цвёрды белы асадак вапны. У шпіталі стаялі дзесяткі ложкаў, а на ложках і прама на падлозе ляжала шмат дзіўных белых мумій. Гэта былі трупы людзей, якія загінулі ад ран і ад голаду. Сама прырода ўзяла кожнага з мерцвякоў у своеасаблівую вапнавую труну, падобную на саркафагі фараонаў Старажытнага Егіпта.

Цвёрды белы панцыр, у якім знаходзіліся нябожчыкі, яшчэ крыху захоўваў форму чалавечага цела. У яго ўжо размытым рэльефе ўсё ж можна было ўгадаць абрысы твару — глазніцы, выступы носа і падбародка, становішча рук і ног нябожчыка. І людзі, якія прыйшлі сюды, доўга стаялі моўчкі, ашаломленыя і прыгнечаныя гэтым дзіўным відовішчам, і міжволі стараліся розумам пранікнуць у тайну, якую захоўвалі гэтыя падзямеллі.

Лёгкі ток паветра ў падземных калідорах часам шапацеў нейкімі пажоўклымі паперамі, якія валяліся на падлозе. Калі іх падымалі і разглядалі, выяўлялася, што гэта штабныя распараджэнні, спісы падраздзяленняў, загады па гарнізону. Пазней у гэтых падзямеллях знайшлі два дробна списаныя сшыткі. Гэта былі дзённікі двух удзельнікаў абароны — палітрука марской пяхоты Аляксандра Сарыкава і пехацінца старшага лейтэнанта Андрэя Клабукова. І калі нашы афіцэры ў штабе прачыталі гэтыя дакументы, упершыню стала зразумела, які дзіўны подзвіг мужнасці, стойкасці, самаадданасці здзейснілі ў Аджымушкайскіх падзямеллях паўтара года назад савецкія людзі.

Абодва сшыткі пазней былі адпраўлены ў Маскву і цяпер, напэўна, знаходзяцца недзе ў архівах, а вытрымкі з дзённіка палітрука Аляксандра Сарыкава друкаваліся ў свой час у адным з нашых часопісаў. Тады ж, у 1944 годзе, сёе-тое расказаў пра герояў Аджымушкая ў сваіх артыкулах пісьменнік Марк Коласаў, а наш вядомы паэт Ілья Сяльвінскі, якому давялося пабываць у каменяломнях адразу пасля іх вызвалення, прысвяціў удзельнікам гэтай падземнай абароны вялікі ўсхваляваны верш.

Але вайна працягвалася. Савецкая Армія гнала ворага ўсё далей на захад, разгортваліся новыя баі, з'яўляліся новыя героі, і сярод усіх гэтых падзей паступова была забыта абарона Аджы-

ТРЫБУНА чытачоў

Фатаграфічны гуртох у Чыжах

Два гады таму назад у Чыжах паўстаў фатаграфічны гурток, у які запісалася каля 20 чалавек. Добрым арганізатарам, а заадно і выкладчыкам быў былы сакратар гмiннага ўпраўлення Мар'ян Далецкі.

Спачатку заняткі адбываліся ў клубе, там вучыліся, як паслугоўваца фотаапаратамі. А потым члены гуртка ў грамадскай святліцы выбралі памяшканне на цемню, зрабілі там парадак, памалявалі сцены і паталок. З гміннага фонду купілі павелічальнік „Крокус-3", фотаапарат „Старт-66", сушарку, кубеты, корэксы, трохі касэт і броўму. Разам з выкладчыкам планавалі купіць яшчэ ў будучыні, як толькі будуць грошы, гумалеум на падлогу, электрычную печку і многа іншых рэчаў. Усе цешыліся, што будзе сапраўдная фатаграфічная лабараторыя.

На жаль, хутка пасля гэтага выкладчык паехаў з Чыжоў, а члены самі не патрапілі нічога сабе прыдбаць. Каб карыстацца з цемні ў святліцы, трэба было прасіць кіраўніка кіно або прыбіральшчыцу, каб далі ключ ад святліцы. Летам — паўбяды, але зімою ў неабагрэтай цемні не ўседзіш. Таму члены бяруць дадому ўсе прылады, і вось так праца фатаграфічны гурток у Чыжах. Гэткая праца некаторых ужо знеахвочвае. Што далей?

Я. М.

Вось дык прыбіральня!

Была на чыгуначнай станцыі ў Гайнаўцы „добрая" прыбіральня, а цяпер стала яшчэ „лепшая". Не ведаю, пастаўлена яна часова, ці запланавана на доўгія гады? А ўсё-такі на які прамежак часу не была б абліцана, у такім выглядзе, як цяпер, прыносіць толькі сорам усім. І чыгуначнікам, і падарожным. Уціснутая дзесьці паміж станцыйным будынкам, дзе пасля вясенняга разводдзя цяжка прайсці, не пагубіўшы з ног абутку, стаіць драўляная будка з перагародкамі — дзве кабіны для мужчын, дзве — для жанчын. У перагародках, аддзяляючых кабіны, адарваны дошкі. Дадаць да гэтага трэба яшчэ агульны бруд усюды, і маем вобраз гайнаўскай прыбіральні на вузлавой станцыі, праз якую штодзённа праязджае сотні людзей. У XX стагоддзі!

П. Байко

Як палепшыць?

Ёсць у Беластоку вуліца Млыновая. Туды ездзіць аўтобус № 6. Ведаем, што гарадская камунікацыя працуе нерэгулярна. Бывае, што аўтобус едзе адзін за другім, а бывае, што і гадзіну стаіш. І найгорш у такім забітым кутку, як вуліца Млыновая.

Добра было б паставіць тут некальскі таксі, хаця б з пяць, і ўжо было б, калі вельмі пільна, лепш даехаць у горад.

Дубінка

мушкайскіх каменяломняў, і забыта на шмат гадоў.

У 1958 годзе пасля маіх выступленняў па радыё з расказамі аб пошуках героя Брэсцкай крэпасці я атрымаў вялікае пісьмо з Ташкента ад жонкі жыхара Міхалая Арсеньевіча Яфрэмава. Мікалай Яфрэмаў, будучы ў 1942 годзе маладым лейтэнантам, трапіў у Аджымушкайскія каменяломні і быў удзельнікам падзей, якія разгарнуліся там. Ён праве́ў у падзямеллях амаль пяць месяцаў, толькі ў кастрычніку 1942 года трапіў у палон і, такім чынам, удзельнічаў у абароне амаль да самага канца існавання гэтай падземнай крэпасці. Яго цікавае пісьмо я пасля перараказаў у адным са сваіх выступленняў па Усесаюзнаму радыё. І адразу ж пачалі прыходзіць дзесяткі пісьмаў ад многіх былых удзельнікаў Аджымушкайскай абароны, якія дапаўнялі Яфрэмава, прысылалі свае падрабязныя ўспаміны, расказваючы пра многія памятныя эпізоды гэтай эпапеі. Цяпер гэтых пісьмаў ужо некалькі сотняў. У маім распараджэнні аказалася копія дзённіка палітрука Аляксандра Сарыкава, перададзеная мне былым работнікам Галоўнага палітычнага ўпраўлення Савецкай Арміі Н. Д. Казьміным. Словам, цяпер у мяне ўжо сабраўся даволі вялікі матэрыял, які дае магчымасць больш або менш шырока аднавіць карціну трагічнай і слаўнай абароны крэпасці Аджымушкая. Я паспрабую намаляваць гэту карціну пакуль хоць бы кароткім нарысам.

(Працяг будзе)

Турнір па валейболу

У Беластоку адбыўся міжваяводскі турнір мужчын, у якім выступілі дружыны спартыўна-турыстычных гурткоў інвалідскіх спулдзельняў, згуртаваных у „Старце". Удзел прыняло шэсць калектываў.

Перамагла спулдзельня інвалідаў імя Варынскага з Беластока, другая была спулдзельня інвалідаў з Сувалак, а трэцяе — спулдзельня інвалідаў „Пострэмп" з Гайнаўкі.

(гай)

Нарада ў Шудзялаве

У Шудзялаве адбылася нарада на тэму жывёлагадоўлі, а таксама выкарыстання гмiннага бюджэту на развіццё сельскай гаспадаркі. Як паінфармавала кіраўнік сельскагаспадарчай службы Красоўская, да студзеньскага спісу 1977 г. было ў гміне 11 620 штук свіней, а спіс паказаў, што цяпер іх 11 311 штук. Паменшылася на 309 штук. Гэта не так многа, калі прыпомнім, што ў 1976 годзе каля 30 гаспадароў гміны перадалі сваю зямлю дзяржаве за пенсію, а 8 лепшых гаспадароў выехалі ў горад, таксама пакідаючы зямлю.

У гміне ўсе спадзяюцца, што пасля сходаў на вёсках, дзе людзі пазнаёміліся з пастановамі VI пленума ЦК і пісьмом І сакратара ПАРП Эдварда Герка, свінагадоўля ізноў узрасце.

Гаварылі таксама аб тым, што не быў выкарыстаны гмінны бюджэт на сельскагаспадарчую асвету. Засталося многа грошай, а курсаў для сялян не праводзілі.

Была звернута ўвага на тое, каб аграномы бачылі кожны кавалак неапрацаванай зямлі і кожны някошаны кавалак балота.

Віт

Старычок дажывае круглы вячок

У Кнышэвічах Шудзялаўскай гміны жыве старычок, які нарадзіўся ў 1879 годзе. Такім чынам яму ўжо 98 год. Прымаў удзел у руска-японскай вайне, а ў час I сусветнай вайны ў 1915 годзе быў у бежанцах. Вярнуўся ў 1920 годзе, нічога не застаў, узяўся за гаспадарку.

Дзяцей многа не мае, адну толькі дачку, да якой прыняў прымака, ды так жыве. Характэрна ў гэтай гісторыі тое, што гэты 98-гадовы Аляксандр Бародзіч яшчэ чытае без акуляраў і мае яшчэ зубы. Застаецца толькі пажадаць чалавеку яшчэ доўгіх год і добрага здароўя.

Віт

Забытая вітрына

Зараз жа ля станцыйнага будынка ў Гайнаўцы ёсць вітрына, у якой знаходзяцца здымкі, прысвечаныя ўсеагульнай самаабароне і пажарнай ахове. Не ведаю, хто гэтай вітрынай апякуецца, але ён напэўна не эстэт. Простая справа: эстэт не дапусціў бы, каб у яго вітрыне здымкі пажоўклі, паскручваліся і, замест прыцягваць зрок прахожых, якраз адпіхалі яго. Увогуле ў вітрыне трэба ўжо змяніць і фон, бо ён ужо так паблякнуў, што як зірнеш на яго, дык здаецца, што яму не пару, а дзесяткі гадоў.

П. Байко

Па родных мясцінах

Паміж Кнаразамі і Храбаламі стаіць на ўзлеску малая вёсачка Рэпнева. Там у час нямецкай акупацыі жандары застрэлілі чалавека. Было гэта больш-менш 20 чэрвеня 1942 года. Гэты чалавек быў з Храбалоў — Харытон Гліва. Ён у час Савецкай улады быў міліцыянерам, а калі немцы прыйшлі са сваім парадкам, тады яму давялося хавацца. Аднойчы ноччу жандары ішлі ў Кназазы, а ён на іх наткнуўся і там загінуў.

Міхал Кірылюк

НОВАБЕРАЗОЎЦЫ ПЕРАМАГЛІ

У клубе селяніна ў Новаберазове ёсць спартыўная секцыя. Па даручэнню рады клуба кіруе ёю Славік Бірылка. Секцыя працуе добра. Адбыўся шахматны турнір. А ў доўгія зімовыя вечары дарослыя, а найбольш моладзь Новаберазова ігралі ў клубе ў шахматы, брыдж і іншыя клубныя гульні.

Спартсмены клуба бралі ўдзел у зімовай спартыўнай спартакіядзе гміны Гайнаўка, якая адбылася ў Арэшкаве. Яны перамаглі з вялікай перавагай. Выйгралі шахматны турнір „Залатая вежа". А Аля Швед была найлепшай у турніры сталовага тэніса.

За добрую працу спартыўнай секцыі кіраўніцтва гайнаўскага ГС-у, які апякуецца клубам, абяцала купіць у клуб стол для ігры ў сталовы тэніс. Чакаем.

А. Ш.

Школа з вёскай

Пачатковая школа ў Пашкоўшчыне стаіць ля шашы, якая вядзе з Бельска ў Кляшчэлі. Школа з'яўляецца цэнтральным пунктам для дзяцей з Тапчыкал, Грэдалёў і Кошак. Гэтая школа не абмяжоўвае сваёй працы будынкам. Яна шырока выходзіць у свет. Супрацоўнічае з філіялам бібліятэкі ў Грэдалях, разам арганізуе чытальніцкія конкурсы.

Гарцэры з Грэдалёў прыносяць з бібліятэкі кніжкі пенсіянерaў у іх дамы. Да такіх вучняў належаць Алёша Ігнацюк, Алёша Лукашук і Мірэк Баршчэўскі. Дырэктар школы Мікалай Рашчэнка, былы маладзёжны дзеяч, у далейшым многа працуе грамадска і заахвочвае сваіх выхаванкаў да такой карыснай грамадскай працы.

Восень

НА СТАНЦЫІ ГРЫГОРАЎЦЫ

Жыхары Грыгораўцаў і ўсіх навакольных вёсак дачакаліся сучаснай абслугі пасажыраў на станцыі ПКП у Грыгораўцах. Дзяжурныя цяпер за шклом, як тэлевізійныя акцёры, сядзяць. Але ў тэлевізіі стараюцца гаварыць прыгожа, а дыжурным на станцыі ў Грыгораўцах (некаторым) гэта як бы зусім было непатрэбнае. Яны заказваюць прыезд ці ад'езд поезда вяла, як бы няхочучы, а позним вечарам і ўвогуле не адзываюцца. І людзі выходзяць з пачакальні на перон, не ведаючы калі прыйдзе поезд, чакаюць на двары, замест спакойна сядзець у пачакальні.

Не ўсе аднак такія. Пахваліць трэба дзяжурнага Васіля Іванюка, які ў Грыгораўцах працуе каля 10 год. Гэты чалавек ніколі нікога не ашукаў, з нікога не насмяяўся, да працы сваёй адносіцца з павагай, і таму ўсе яго шануюць і любяць, асабліва даязджаючая школьная моладзь.

Восень

У Навасадах

Многія з чытачоў „Нівы" ведаюць вёску Навасады ў Гайнаўскай гміне. Вёска вялікая, больш ста дамоў. Ляжыць на шляху Беласток-Гайнаўка.

Палажэнне вёскі прыгожае. За гародамі разлажылася Белавежская пушча, з другога боку чыгунка бяжыць. У вёсцы ёсць крама, злеўня малака, школа, святліца і добры СКР. У сувязі з вялікім рухам аўтамашын, трэба было перабудаваць вуліцу ў Навасадах. Раён эксплуатацыі публічных дарог у Бельску закончыў працу перабудовы вуліцы ў Дубінах і перайшоў у Навасады. Праз усю вёску па абодвух баках разложаны краевугольнікі. Да восені працы закончацца, а навасадаўская вуліца будзе, як люстэрка — шырокая, асфальтаваная.

Э. Вайсковіч

ВІЗІТНАЯ КАРТАЧКА БЕЛАСТОЦКАЙ ПРЫРОДЫ?

У Беластоку, ля дарогі, якая вядзе ў Заблудаў, знаходзіцца парк. Прыемна тут і зімой, і летам. Пры ўваходзе ў парк стаіць грамаднае дрэва, на якім нейкі „дасціпны" павесіў табліцу з надпісам „Скуп бутэлек". І што б дрэва аб нас сказала, каб толькі ўмела гаварыць?..

Здзіўляюся вельмі, што беластаччане, якія так любяць прыроду, дазваляюць на гэта. А Таварыства аховы прыроды?

Адам Цэха

ПРЫЕМНА, ШТО МОЙ ВЫХАВАНАК...

Карэспандэнтам „Нівы" стаў я з 1975 года. Мае заметкі чытала пастаянна школьная моладзь групы сельскагаспадарчых школ у Бельску. Часта праводзіў я размовы з вучнямі, асабліва апошніх класаў, заахвочваў, каб і яны спрабавалі пісаць нешта ў выбраную рэдакцыю.

І вось з задавальненнем магу сказаць, што ў 1976 годзе адзін выпускнік пачаў супрацоўніцтва з „Нівай". Тэма яго заметак датычыць Беласточчыны, дзе і працуе ў адным з ПГР-ў. Добрая гэта для мяне навіна, бо мая праца і ў гэтай галіне дала вынік.

Мікалай Няплоха

АЛІМПІЯДА СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫХ ВЕДАЎ

У групе сельскагаспадарчых школ у Бельску адбылася першая ваяводская алімпіяда сельскагаспадарчых ведаў вучняў сельскагаспадарчых школ Беласточчыны. Удзел прыняло шэсць дружын. Арганізацыя была вельмі добрая. Першае месца заняла дружына ТР з Дайлідаў, другое — ТР з Бельска. Найлепшыя вучні будуць выступаць на цэнтральнай алімпіядзе ў Варшаве.

Мікалай Няплоха

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да заметкі „СЫР З МІХАЛОВА", „Ніва" № 11/1098 ад 13 сакавіка 1977 года.

Адказвае: WOJEWÓDZKA SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA, ZAKŁAD MLECZARSKI W BIAŁYMSTOKU.

W nawiązaniu do notatki prasowej zamieszczonej w 11/1098 numerze tygodnika „Niwa" z dnia 13 marca 1977 roku w sprawie zwiększenia produkcji twarogu — klinki informujemy:

Produkcję twarogu — klinki uruchomiono w IV kwartale ubiegłego roku w naszym zakładzie w Michałowie w ramach szukania rezerw produkcyjnych oraz podjętych zobowiązań z okazji Kongresu Związków Zawodowych. Istniejący stan osobowy Oddziału w Michałowie oraz stan techniczny zakładu decyduje, że w obecnym okresie na zaopatrzenie rynku kierujemy dziennie około 300 kg poszukiwanego produktu na białostockim rynku.

Kierownictwo Zakładu z powyższą problematyką zapoznało na początku bieżącego roku Wojewódzką Spółdzielnię Mleczarską w Białymstoku i od niej otrzymaliśmy pomoc, która pozwoli nam na uruchomienie zwiększonej produkcji. W drugim kwartale bieżącego roku potrzeby naszych odbiorców pokryjemy w całości.

Zespołowi redakcyjnemu tygodnika „Niwa" dziękujemy za opublikowanie informacji o naszej poszukiwanej produkcji rynkowej.

Dyrektor
E. Malinowski

Да публікацый: „ПРЫПЫНАК ПКС БЕЗ РАСКЛАДАЎ РУХУ" і „ЯК ПРАЦУЮЦЬ", „Ніва" № 10/1097 ад 6 сакавіка 1977 года.

Адказвае: PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWEJ KOMUNIKACJI SAMOCHODOWEJ ODDZIAŁ W BIAŁYMSTOKU.

Odpowiadając na dwa wycinki prasowe pt. „Przystanki PKS bez rozkładów jazdy" i „Jak pracują?" zamieszczone w nr 10 z dnia 6 III 1977 r., Oddział Osobowy PKS w Białymstoku informuje, że na przystanku autobusowym w Zabłudowie i w Narwi rozkłady jazdy zostaną uzupełnione do dnia 22 maja br. Odnośnie pracy kasjerki na dworcu autobusowym w Białymstoku informuje, że została z nią przeprowadzona rozmowa służbowa, podczas której pouczono ją o właściwym sposobie wykonywania obowiązków służbowych.

Dyrektor Oddziału Osobowego PKS
w Białymstoku
mgr Tadeusz Trzaskowski

Да заметкі „ПРЫПЫНАК У ЦЭНТРЫ", „Ніва" № 12/1099 ад 20 сакавіка 1977 года.

Адказвае:
PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWEJ KOMUNIKACJI SAMOCHODOWEJ ODDZIAŁ OSOBOWY W BIAŁYMSTOKU.

Odpowiadając na przesłany wycinek prasowy pt. „Przystanek w centrum", dotyczący braku tabliczki z rozkładem odjazdów autobusów PKS na przystanku autobusowym w Bielsku Podlaskim (obok ratusza), Oddział Osobowy PKS w Białymstoku zawiadamia, że przedmiotową tabliczkę uzupełniono w dniu 21 marca 1977 roku.

Dyrektor Oddziału Osobowego PKS
w Białymstoku
mgr Tadeusz Trzaskowski

„Niwa" — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch". Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

Усходняя легенда

Як пакончыць з параджэннем шайтана

У адным каралеўстве працвітала ананімшчына. Яна параджала ў краіне нездаровую атмасферу ўзаемнага недаверу і падазрэння, сеяла міжусобіцу і разлад. Дайшло да таго, што ананімкі пачалі пісаць на самога караля.

Не вытрымаў кароль, загарэўся чырванню ад высакароднага гневу.

— Я пакончу з гэтым чорным параджэннем шайтана! — крыкнуў у сваім высакародным гневе кароль і выдаў грозны маніфест, у якім загадаў міністрам двара, усім правіцелям правінцый, усім канцылярыям каралеўства спальваць ананімныя лісты, не чытаючы іх.

Па ўсяму каралеўству зашугалі вогнішчы з ананімак, але ананімшчына не спынілася.

Яшчэ больш разышоўся кароль і загадаў склікаць на нараду самых мудрых мудрацоў свайго каралеўства.

— Парайце мне, о самыя мудрыя з мудрых, як пакончыць з ананімшчынаю? — спытаў кароль мудрацоў.

Падняўся адзін стары-стары мудрэц і сказаў:

— Трэба паадсякаць пальцы правай рукі ўсім ананімшчыкам, і я запэўніваю, о мой уладар, што ананімшчыне прыйдзе канец.

Па ўсяму каралеўству пачалі лавіць ананімшчыкаў, секлі ім пальцы на правай руцэ, але ананімшчына не спынялася.

Кароль месца сабе не знаходзіў. Ён загадаў яшчэ раз склікаць нараду самых мудрых.

— О, мудрэйшыя з мудрых! — сказаў кароль. — Парайце, што далей рабіць. Сячэм пальцы, аж гай гудзе, а ананімшчына не спыняецца!

Узняўся другі мудрэц і дае параду:

— Адсякаць ананімшчыкам абедзве рукі па самусенькія локці. Інакш чорнага параджэння шайтана ты не пераможаш, о наш уладар!

Па ўсяму каралеўству засвісталі сякеры, рукі ляцелі, як паленне, але ананімшчына не спынялася.

Месца сабе не знаходзіў кароль, нараду самых мудрых мудрацоў у трэці раз склікае.

— Дык што ж яшчэ рабіць, о мудрыя з мудрых? Рукі сячэм, аж гай гудзе, а ананімшчына не спыняецца!

Узняўся тут яшчэ адзін мудрэц, старэнькі, маленькі, белая барада аж па калена, і кажа каралю:

— Загадайце, о наш уладар, адразаць вуха ўсім тым, хто ананімшчыкаў слухае.

І што вы думаеце? Мінуў месяц — і ананімшчыкаў нібы вярблюд языком злізаў. Нібы і не было іх!

Я пераказаў гэтую легенду зусім не для таго, каб даваць камусьці практычныя рэкамендацыі на сённяшні дзень. Я прыгадаў яе проста таму, што сам не люблю ананімшчыны.

Фёдар Макіўчук

— У вас цудоўны кашаль, мы яго запішам для радыёпраграмы сустрэч курцоў.

НІЎКА

З ЖЫЦЦЯ ВЫСОКАЙ СФЕРЫ

— Яго правасхадзіцельства жадаюць вашаму правасхадзіцельству спакойнай ночы!

КОЖНАМУ СВАЁ

Колас ячменны
Мовіў паважна:
— Цяжкой маіх зярнят
На свеце няма ўжо.

Хмель зухаваты
Ківае галоўкай:
— Вельмі я хітры,
Вельмі я лоўкі.

Дрожджы падалі
Голас свой з бочкі:
— Што без мяне вы
Рабілі б, браточкі?

Жыта са свірна
Усім так сказала:
— Ой, памаўчыце,
Не гаварыце!

Як даведзецца
У кучу сабрацца,
Там мы ўсе будзем
Роднымі, браццы!

Багатым — зваліцца,
Дужым — змагацца,
Старым жа — гасціцца,
А юным — кахацца.

ЧАРКА — НЕ ПРЫЛАДА

Рамантуе майстар тэлевізар і гаворыць:

— Тут без чаркі нічога не разбярош.

Гаспадыня прыносіць парожнюю чарку і кажа:

— Уцяміць не магу, што ты ёю тут разбіраць будзеш?

ПРАЎДА

— Вы нібыта казалі аба мне, што я асёл, — звяртаецца да Кастуся прафесар Трафім Кузачка. — Ці гэта праўда?

— Гэта праўда, але я асабіста не казаў гэтага, — апраўдваецца Кастусь.

Трафей.

...На памылках вучацца, а на яго памылках змагло б ужо вывучыцца цэлае пакаленне.

ПАРАДУ

Жонка, каб падражніць мужа, гаворыць яму:

— Нешта да нас сусед занадзіўся. Ды ўсё тады, калі цябе дома няма.

— А ты не пазычай яму грошай, — спакойна адказвае той, — і яго нагі тут не будзе.

МІЖВЕРШЫ

ТАЛЕНАВІТЫ НЕВУК

Нядаўна ў невука спыталі:
— Ну як жывеш? Як з працаю?
— Цудоўна! — невук адказаў. —
Адгрохаў дысертацыю!

ГУМАР 3

ДОБРА ЗРАЗУМЕЎ

Пані з брыдкім і страшным тварам, наняўшы фурманку, пытаецца ў фурмана:

— Ваш конь не выверне, ён не баязлівы?

— Нічога, сядайце: ён не будзе назад аглядацца.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Цёшча: Якое маленькае цудоўнае дрэўца на тваім газоне, Джон! Яно ўсяго адзін фут вышынёй.

Зяць: Так, я толькі што пасадзіў яго. Спадзяюся, калі вы прыедзеце на другі раз, вы зможаце сядзець у яго цені.

*

Місіс Сміт прыбегла да псіхіятра.

— О сэр, мой муж з глузду з'ехаў! Змясціце яго як найхутчэй у доме вар'ятаў.

— У чым справа?

— Учора ні з таго ні з сяго прыйшоў на кухню, адбіў драўляным малатком біфштэкс і пацалаваў кухарку ў шчаку.

— Не бачу прыкмет вар'яцтва, — адказаў прафесар. — Вось калі б ён драўляным малатком урадыў кухарку і пацалаваў біфштэкс, тады я б ім заняўся.

*

Журналіст сустракае свайго знаёмага ў Ніццы:

— Стары, мне непрыемна гаварыць гэта, але пакуль ты знаходзішся тут, твая жонка ў Парыжы вядзе сябе вельмі дрэнна. Я сустрэў яе нядаўна з адным барадачом.

— У акулярах?

— Так.

— Рыжы?

— Так.

— А, ведаю, гэта Генры. Ён абсалютна неразборлівы ў знаёмствах.

— А гаварыла я, што тамажнік не паверыць у гэты нацыянальны швейцарскі касцюм!

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Іры Сахарчук з Бельска, Мар'і Карпюк і Аліны Грыгарчук з Агароднікаў, Галіны Казберук з Валіл змяшчаем песню

ZA NAMI MIŁOŚĆ

słowa: Janusz Kondratowicz
muzyka: Nino Rota

Za nami miłość, najpiękniejsza jaka jest
Za nami miłość, krajobrazy tylu miejsc
Spełniony czas spełnionych dni
i struna słońca, która jeszcze w dłoniach drży

Spoglądam wstecz
lecz cóż to da
gdzie dzisiaj ty
gdzie dzisiaj ja

Za nami miłość, co się zdarza tylko raz
Odloty nagłe i spotkania twarzą w twarz
i ten sam wiersz, ta sama myśl
nadzieja, z którą razem łatwiej było iść

Spoglądam wstecz
lecz cóż to da
gdzie dzisiaj ty
gdzie dzisiaj ja

Za nami miłość, jakby późna iskra dnia
Za nami miłość, która z nami ku nam szła
gdzie dzisiaj my, my z tamtych lat
niczyje serca dziś niesiemy w obcy świat.

— Прабачце, вы апошні да аўтамата?

Курёзы

ДЗЯЦЕЙ КРАДУЦЬ... ІХ БАЦЬКІ

У ЗША штогод выкрадаюць звыш 25 тысяч дзяцей. Аднак робіцца гэта зусім не з мэтай атрымання выкупу. Дзяцей крадуць... іх бацькі, аднаго з якіх — бацьку або маці — у выніку разводу суд пазбавіў права на дзіця. Выкрадальнік уласнага дзіцяці звычайна тоіць надзею, што ў другім штаце краіны дзіця будзе адсуджана яму. Так часта і здараецца. Выкраданне дзяцей стала сапраўднай „залатой жылай" для амерыканскіх прыватных дэтэктываў. Многія бацькі не хочуць красці дзіця ўласнаручна. Прыватныя дэтэктывы зробяць усё як трэба — дакладна, па-майстэрску, спрытна.

ЗВЫШГУКАВЫЯ МУЗЫКАНТЫ

Палкоўнік у адстаўцы Жан Эрсіс і яго жонка маюць нешчасце жыць у доме, дзе знаходзіцца парыжскае начное вар'етэ „Крэйзі хорс". Музыканты гэтага вар'етэ прыпушку выконваюць такія звышгукавыя рытмы, што аглушаны Жан Эрсіс змушаны быў падаць скаргу ў суд і патрабаваць 250 тысяч франкаў за нанесеныя страты ў здароўі.

Судовыя органы не засталіся глухімі да скаргі пацярпеўшых. Праведзена дэталёвая праверка. Спецыялісты ўстанавілі, што музыканты і спевакі „Крэйзі хорс" робяць шум у 120 дэцыбалаў — на 10 дэцыбалаў больш, чым робіць шум звышгукавы самалёт „Канкорд". Не кожны здаровы чалавек вытрымае такую эмацыянальную „асалоду".

МІЖ НАМІ

Не спяшайся трэсці „дрэва мыслі", хай на ім выспяваюць думкі.